II

(Незаконодателни актове)

ПРЕПОРЪКИ

ПРЕПОРЪКА (ЕС) 2021/1700 НА КОМИСИЯТА

от 15 септември 2021 година

относно вътрешните програми за съответствие във връзка с контрола на научните изследвания, включващи изделия с двойна употреба, съгласно Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид член 26, параграф 1 на Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. („Регламент (ЕС) 2021/821“) за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба ([1]),

като има предвид, че:

(1) С Регламент (ЕС) 2021/821 се въвежда режим на Съюза за контрол върху износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба.

(2) Необходима е ефективна, единна и последователна система за контрол върху износа на изделия с двойна употреба, за да се утвърдят сигурността на ЕС и международната сигурност и да се гарантира изпълнението на международните ангажименти и отговорности на държавите членки и на Европейския съюз (ЕС), по-специално по отношение на неразпространението, както и утвърждаването на еднакви условия на конкуренция между операторите от ЕС.

(3) Общите подходи и практики по отношение на вътрешните програми за съответствие могат да допринесат за еднаквото, ефикасно, ефективно и последователно прилагане на контрола в целия ЕС.

(4) Като се имат предвид нарастващото значение на контрола върху износа в рамките на интегрираните пазари, бързият напредък на науката и технологиите, ролята на научноизследователските организации и научните изследователи и начините, по които европейският сектор на научните изследвания и иновациите може да привлича публични и частни инвестиции от цял свят, ефикасността на контрола върху износа зависи в голяма степен от осведомеността на научноизследователските институции и от активните им усилия да спазват ограниченията по отношение на износа. За тази цел научноизследователските институции могат да въведат набор от вътрешни политики и процедури, известни също като вътрешна програма за съответствие.

(5) С настоящата препоръка се предоставя рамка с цел да се подпомогнат научноизследователските организации и научните изследователи, ръководителите на изследванията и персонала за проверка на съответствието при идентифицирането, управлението и ограничаването на рисковете, свързани с контрола върху износа на изделия с двойна употреба, както и да се улесни спазването на съответното законодателство на ЕС и националните законови и подзаконови актове.

(6) С настоящата препоръка също така се предоставя рамка с цел да се подпомогнат компетентните органи на държавите членки при разработването на специфични информационни програми, при извършването на оценка на рисковете, свързани с научноизследователски дейности, както и при упражняването на тяхната отговорност за вземането на решения относно разрешенията за износ на изделия с двойна употреба, посочени в приложение I към Регламент (ЕС) 2021/821.

([1]) ОВ L 206, 11.6.2021 г., стр. 1.

(7) Настоящата препоръка бе предмет на задълбочено разглеждане в координационната група по въпросите на изделията с двойна употреба през 2019 г. и 2020 г., като при нея бяха взети предвид коментарите, получени по време на обществена консултация, проведена през последното тримесечие на 2020 г.

(8) Настоящата препоръка следва да бъде необвързваща и научноизследователските организации и научните изследователи продължават да бъдат отговорни за изпълнението на задълженията си съгласно Регламент (ЕС) 2021/821, като Комисията следва да гарантира, че настоящата препоръка остава актуална във времето,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

Препоръчва се държавите членки и износителите, включително научноизследователските организации и научните изследователи, да вземат предвид необвързващите насоки, предоставени в приложението към настоящата препоръка, с цел изпълнение на техните задължения съгласно Регламент (ЕС) 2021/821.

Съставено в Брюксел на 15 септември 2021 година.

За Комисията
Valdis DOMBROVSKIS
Изпълнителен заместник-председател

ПРИЛОЖЕНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение 4

Речник 4

Раздел 1 Въведение за членовете на ръководството 8

Раздел 2 Информация за изследователите 9

2.1. Въведение 9

2.2. Научноизследователски области и сценарии, които биха могли да доведат до прилагане на контрол върху износа на изделия с двойна употреба 9

2.3. Основни положения на системата на ЕС за контрол върху износа на изделия с двойна употреба 11

2.3.1. Регламентът на ЕС за изделията с двойна употреба 11

2.3.2. Как да се чете текстът на кодовете на изделията с двойна употреба? 13

2.3.3. Контрол на софтуера (подкатегория D) 14

2.3.4. Контрол на технологиите (подкатегория E) 15

2.3.5. Неприлагане на мерките за контрол на изделия с двойна употреба 17

2.3.6. Контролирани дейности 20

2.3.7. Видове разрешения 21

2.3.8. Контрол върху износа на непосочени в списък изделия с двойна употреба 22

2.3.9. Червени флагове 23

2.3.10. Контрол на техническата помощ 23

2.3.11. Контрол върху износа и ограничителни мерки (санкции) 23

2.3.12. Често задавани въпроси 23

Раздел 3 Създаване или преразглеждане на вътрешна програма за съответствие за научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба 24

3.1. Оценка на риска 25

3.2. Основните елементи на ВПС 25

3.2.1. Ангажимент на висшето ръководство за постигане на съответствие 26

3.2.2. Структура на организацията, отговорности и ресурси 26

3.2.3. Обучение и повишаване на осведомеността 28

3.2.4. Процес и процедури за проверка на износа 29

3.2.5. Преглед на изпълнението, одити, докладване и коригиращи действия 34

3.2.6. Водене на регистри и документация 35

3.2.7. Физическа и информационна сигурност 36

Допълнения 60

Допълнение 1 Научноизследователски области, които е по-вероятно да бъдат засегнати от контрола върху износа на изделия с двойна употреба 38

Допълнение 2 Научноизследователски сценарии, при които може да се прилага контрол върху износа 40

Допълнение 3 Списък с „червени флагове“ 42

Допълнение 4 Полезни въпроси при изготвянето на ВПС на научноизследователската организация 44

Допълнение 5 Схема на изискванията за разрешение за износ и трансфер в рамките на ЕС на изделия с двойна употреба .47

Допълнение 6 Примери за възможна организационна структура за постигане на съответствие в научноизследователска организация 48

Допълнение 7 Обобщена информация за изискванията за разрешение за изделия с двойна употреба 50

Допълнение 8 Равнища на технологична готовност 51

Допълнение 9 Позовавания и контакти 52

Въведение

Настоящите насоки са изготвени с цел да се подпомогнат научноизследователските организации ([1]) и научните изследователи, ръководителите на изследванията и персонала за проверка на съответствието при идентифицирането, управлението и ограничаването на рисковете, свързани с контрола върху износа на изделия с двойна употреба, и да се улесни спазването на съответното законодателство на ЕС и националните законови и подзаконови актове.

Структурата на насоките се състои от три раздела и съдържа няколко допълнения. Трите раздела са замислени като самостоятелни и независими един от друг. При общо четене на всички раздели обаче има известно припокриване при някои от обясненията. Това е преднамерено. Раздели 1 и 3 са изготвени за следната целева аудитория:

— Раздел 1 представлява въведение за равнището(ата) на управление на научноизследователските организации, като се подчертава колко е важен ангажиментът на висшето ръководство за осигуряването на съответствие при въвеждането на пропорционални и ефективни вътрешни мерки за постигане на съответствие.

— Раздел 2 съдържа информация за изследователите, включително основна информация относно контрола върху износа на изделия с двойна употреба, обяснения относно контролния списък и потенциалното въздействие върху научноизследователските дейности.

— Раздел 3 предоставя конкретни насоки за персонала за проверка на съответствието относно изготвянето и преразглеждането на вътрешна програма за съответствие.

Настоящите насоки са приети в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/821 от 20 май 2021 г. за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба, наричан по-долу „Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба“. Комисията може да ги актуализира в бъдеще с оглед на променящите се обстоятелства, като това включва съответно преразглеждане на системата на ЕС за контрол върху износа.

Примерите в настоящите насоки, които се отнасят до текста на кодовете на изделия с двойна употреба, са илюстративни. Те са изведени от приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, последно актуализиран през 2020 г. Моля, проверете последната актуализация на приложение I за класификацията в съответствие с най-новата актуализация.

Ако след запознаване с информацията в настоящите насоки дадена научноизследователска организация има въпроси относно това доколко подлежат на контрол съответните нейни научни изследвания или има допълнителни запитвания, свързани с насоките, тя може да се свърже с националния компетентен орган на държавата — членка на ЕС, в която е установена ([2]).

При настоящите насоки като основа се използват насоките на ЕС за вътрешна програма за съответствие във връзка с контрола върху износа на изделия с двойна употреба, публикувани през август 2019 г. ([3]), както и съществуващите материали с насоки за академични организации от държави — членки на ЕС, и за най-добрите практики на научноизследователските организации.

При настоящите насоки се вземат предвид коментарите, получени от Комисията в контекста на целевата обществена консултация, проведена през четвъртото тримесечие на 2020 г. ([4]). Проектът на насоките получи много положителна оценка и бяха направени някои много полезни предложения. По-конкретно бе подобрена структурата на насоките, така че да се премахнат някои припокривания, и бяха добавени допълнителни обяснения относно контрола на софтуера.

РЕЧНИК

В речника се дава обяснение или определение на често срещани термини в настоящите насоки. Записите, отбелязани със „*“, се отнасят до определения в Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. Описанията на записите без „*“ не следва да се разбират като правно обвързващи определения.

([1]) За целите на настоящите насоки научноизследователските организации са субекти, извършващи научноизследователска дейност, които са активни в академичния или научноизследователския сектор, независимо от правния им статут (учредени в съответствие с публичното или частното право) или начин на финансиране, чиято основна цел е извършването на независими фундаментални изследвания, индустриални научни изследвания или експериментално развитие или разпространение в широк мащаб на резултатите от тези дейности посредством преподаване, публикации или трансфер на знания. Това включва университети, университетски колежи, академии на науките, центрове за приложни изследвания и лаборатории.

([2]) Списъкът на компетентните органи е включен в допълнение 9.

([3]) Препоръка (ЕС) 2019/1318 на Комисията от 30 юли 2019 г. относно вътрешните програми за съответствие във връзка с контрола на търговията с изделия с двойна употреба съгласно Регламент (ЕО) № 428/2009 на Съвета, публикувана на 5 август 2019 г. (ОВ L 205, 30.7.2019 г., стр. 15) — Вж. също: http://data.europa.eu/eli/reco/2019/1318/oj

([4]) Подробна информация за обществената консултация е налична на следния адрес: https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=292.

Термин	Описание или определение
Приложение I, приложение II или приложение IV към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба	Приложение I, приложение II или приложение IV към Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба. Приложенията се актуализират ежегодно по силата на делегиран акт на Комисията. За най-новата актуализация вж. https://eur-lex.europa.eu.
Оръжейно ембарго*	Оръжейно ембарго, наложено по силата на решение или обща позиция, прието(а) от Съвета, или по силата на решение на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), или оръжейно ембарго, наложено със задължителна резолюция на Съвета за сигурност на ООН.
Австралийската група (АГ)	Режим на контрол върху износа за контролиране на оборудване, материали и технологии за химическо и биологично производство. Вж. също: https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/theaustraliagroupnet/site/en/index.html.
Разрешение	Лиценз
Фундаментални научни изследвания*	Експериментална или теоретична работа, предприета най-вече с цел придобиване на нови знания за основните принципи на явленията или наблюдаваните факти и която не е насочена към специфична практическа задача или цел.
Конвенция за биологичните оръжия (КБО)	Конвенция за забрана на разработването, производството и натрупването на запаси от бактериологични (биологични) и токсични оръжия и за тяхното унищожаване.
Всеобхватен контрол	Контрол върху износа на непосочени в списък изделия с двойна употреба съгласно условията, посочени изрично в членове 4, 5, 9 и 10 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.
Конвенция за забрана на химическото оръжие (КХО)	Конвенция за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическо оръжие и за неговото унищожаване.
Получател	Първият получател в чужбина на изделието(ята), предмет на износ. Това може да е мястото, на което изделието остава, като в такъв случай получателят ще бъде крайният потребител.
Митническа територия на Съюза	Митническата територия на Съюза по смисъла на член 4 на Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 г. за създаване на Митнически кодекс на Съюза [1] („Митническия кодекс на Съюза“).
Изделия за кибернаблюдение*	Изделия с двойна употреба, специално проектирани, за да направят възможно скрито наблюдение на физически лица чрез мониторинг, извличане, събиране или анализиране на данни от информационни и телекомуникационни системи;
Изделия с двойна употреба*	Изделия, включително софтуер и технологии, които могат да се използват както за граждански, така и за военни цели, и включват изделия, които могат да бъдат използвани за проектиране, разработване, производство или употреба на ядрени, химически или биологични оръжия или техни носители, включително всички изделия, които могат да се прилагат както за невзривна употреба, така и по какъвто и да било начин, подпомагащ производството на ядрени оръжия или други ядрени взривни устройства.
Краен потребител	Крайният получател в чужбина на изделието(ята), предмет на износ.

Общ списък на оръжията на ЕС	Общ списък на оръжията на Европейския съюз с оборудване, обхванато от Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване. Списъкът се актуализира ежегодно. За най-новата актуализация вж. https://eur-lex.europa.eu/.
Режими за контрол върху износа	Многостранни спогодби, които се стремят да предотвратят разпространението на ядрени, биологични и химически оръжия и техните носители, както и за предотвратяване на дестабилизиращото натрупване на конвенционални оръжия и изделия с двойна употреба, *например* чрез съставянето на списъци на изделия, които следва да подлежат на контрол. Режимите за контрол върху износа се основават на Групата на ядрените доставчици (NSG), Комитета „Цангер“ (КЦ), Режима за контрол на ракетните технологии (РКРТ), Австралийската група (АГ) и Васенаарската договореност (ВД).
Износ*	— режим износ по смисъла на член 269 от Митническия кодекс на Съюза; — реекспорт по смисъла на член 270 от Митническия кодекс на Съюза; реекспорт настъпва и ако по време на транзит през митническата територия на Съюза съгласно точка 11 от член 2 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба трябва да бъде подадена обобщена декларация за напускане поради промяна на крайното местоназначение на изделията; — режим пасивно усъвършенстване по смисъла на член 259 от Митническия кодекс на Съюза; — предаване на софтуер или технологии по електронен път, включително по телефакс, телефон, електронна поща или други електронни средства, до местоназначения извън митническата територия на Съюза; това включва предоставянето в електронен формат на такъв софтуер и технологии на физически или юридически лица или на съдружия извън митническата територия на Съюза; също така включва и устното предаване на технология, когато технологията е описана върху носител за гласово предаване.
Износител*	Всяко физическо или юридическо лице или съдружие, което: — по времето, когато декларацията за износ или реекспорт или обобщената декларация за напускане бива приета, е титуляр по договора с получателя в третата държава и има правото да вземе решение за изпращането на изделията извън митническата територия на Съюза; когато не е бил сключен договор за износ или ако титулярят по договора не действа от свое собствено име, „износител“ означава лицето, което има право да вземе решение за изпращане на изделията извън митническата територия на Съюза. — взема решение за предаване на софтуер или технология по електронен път, включително по телефакс, телефон, електронна поща или други електронни средства до местоназначение извън митническата територия на Съюза или за предоставяне в електронен формат на такъв софтуер и технологии на физически или юридически лица или съдружия извън митническата територия на Съюза. Когато правото на разпореждане с изделието с двойна употреба принадлежи на лице, пребиваващо или установено извън митническата територия на Съюза по силата на договора, на който се основава износът, за износител се счита договаряща страна, пребиваваща или установена на митническата територия на Съюза. Всяко физическо лице, пренасящо изделия с двойна употреба за износ, които се съдържат в личния багаж на лицето, по смисъла на член 1, параграф 19, буква а) от Делегиран регламент (ЕС) 2015/2446 на Комисията [2].

Насоки на ЕС относно вътрешните програми за съответствие (ВПС)	Действащи ефективни, целесъобразни и пропорционални политики и процедури, приети от износителите, за улесняване на спазването на разпоредбите и целите на настоящия регламент и на реда и условията относно прилаганите съгласно настоящия регламент разрешения, включително, *inter alia*, мерки за надлежна проверка за оценка на рисковете, свързани с износа на изделията до крайните потребители и крайната употреба на изделията.
Трансфер в рамките на ЕС или трансфер	Преместване или предаване на изделие с двойна употреба, посочено в приложение IV към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, от доставчик в една държава — членка на ЕС, до получател в друга държава — членка на ЕС.
Обществено достояние*	Технология или софтуер, които се предоставят без ограничения при по-нататъшното им разпространение (ограниченията, произтичащи от авторски права, не пречат технологията или софтуерът да бъдат „обществено достояние“).
Посочени в списък изделия с двойна употреба	Изделия с двойна употреба, посочени в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.
Режим за контрол на ракетните технологии (РКРТ)	Режим за контрол върху износа за контролиране на системите за доставка (безпилотни летателни апарати и ракети) за ядрени, химически или биологични оръжия за масово унищожение. Вж. също: https://mtcr.info/.
Непосочени в списък изделия с двойна употреба	Изделия с двойна употреба, които не са посочени в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба и които могат да бъдат подложени на контрол върху износа (всеобхватен контрол). Те включват стоки, които са (малко) под техническите прагове в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.
Договор за неразпространение на ядреното оръжие (ДНЯО)	Договор за неразпространение на ядрени оръжия
Група на ядрените доставчици (NSG)	Режим за контрол върху износа на ядрени стоки и технологии Вж. също: https://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/.
Разпространение	Поток от изделия (включително софтуер и технологии) от държави, които притежават тези изделия, към държави, които не ги притежават и търсят достъп до тях за използването им в програми за оръжия за масово унищожение.
Научноизследователски организации	Субекти, извършващи научноизследователска дейност, които са активни в академичния или научноизследователския сектор, независимо от правния им статут (учредени в съответствие с публичното или частното право) или начин на финансиране, чиято основна цел е извършването на независими фундаментални изследвания, индустриални научни изследвания или експериментално развитие или разпространение в широк мащаб на резултатите от тези дейности посредством преподаване, публикации или трансфер на знания. Това включва университети, университетски колежи, академии на науките, центрове за приложни изследвания и лаборатории.
Санкции	Ограничителни мерки, насочени към държави или образувания и физически лица. Някои са установени от Съвета за сигурност на ООН, а други са приети автономно от Европейския съюз или на национално равнище от държава — членка на ЕС.
Равнища на технологична готовност (РТГ)	Равнищата на технологична готовност представляват измервателна система, която не е свързана с отделна дисциплина, с показатели за равнището на зрялост на конкретни технологии.
Технология*	Специфична информация, необходима за разработването, производството или употребата на стоки. Тази информация приема формата на технически данни или техническа помощ.
Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН (СС на ООН)	Резолюция на Обединените нации, която има за цел да се предотврати придобиването от страна на недържавни субекти на ядрени, биологични и химически оръжия, техни носители и свързани с тях материали.

Васенаарска договореност (ВА)	Многостранен режим за контрол върху износа за контролиране на конвенционални оръжия и стоки и технологии с двойна употреба. Вж. също: https://www.wassenaar.org/.
Оръжия за масово унищожение (ОМУ)	Химични, биологични, радиологични или ядрени материали (ХБРЯ) и техните носители, които са в състояние да убият голям брой човешки същества.
Комитет „Цангер“ (КЦ)	Комитетът „Цангер“ поддържа контролен списък, който задейства гаранциите на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) като условие за доставката на изделия от ядрената област. Вж. също: http://zanggercommittee.org/.

([1]) ОВ L 269, 10.10.2013 г., стр. 1.
([2]) ОВ L 343, 29.12.2015 г., стр. 1.

РАЗДЕЛ 1

Въведение за членовете на ръководството

Научноизследователските организации имат значителен интерес да въвеждат иновации, които са в полза на всички, и да си сътрудничат на международно равнище като основа за напредъка на техните научни изследвания. Добре функциониращият европейски сектор за научни изследвания и иновации привлича публични и частни инвестиции от целия свят. Сред множеството действителни и прозрачни сътрудничества за разработване на съдържателни научни и технологични решения може да има чуждестранни предложения за сътрудничество, покани и неформална комуникация със скрити мотиви, т.е. за получаване на достъп до научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба, за цели, различни от заявените. По този начин е възможно изследователите и научноизследователските организации неволно да нарушат разпоредбите относно износа. В интернет има на разположение документирани случаи, които илюстрират значението на контрола на технологиите в областите, свързани с разпространението на оръжия, и действията по правоприлагане във връзка с изследователи и научноизследователски организации.

Контролът върху износа на изделия с двойна употреба съществува, за да се управляват дейностите, обхващащи изделия (материали, оборудване, софтуер и технологии), които могат да се използват както за граждански, така и за военни цели, и евентуално да бъдат свързани със създаването на конвенционални военни изделия или с разпространението на ядрени, радиологични, химически или биологични оръжия, наричани още оръжия за масово унищожение, и системите за доставката им, като ракети и дронове. Освен това такъв контрол може да бъде допълнен от национални мерки за непосочени в списък изделия с двойна употреба поради опасения във връзка с обществената сигурност или правата на човека.

От ключово значение е сътрудничеството между научноизследователските организации и правителствата да допринася за свързаните със сигурността цели на Европейския съюз (ЕС) и държавите членки, задълженията по отношение на международната сигурност и ангажиментите за неразпространение, като Европейската стратегия за сигурност, режимите на контрол върху износа, Конвенцията за забрана на биологичните оръжия, Конвенцията за забрана на химическото оръжие, Договора за неразпространение на ядреното оръжие и Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН. Научноизследователските организации играят важна роля за постигането на тези цели посредством повишаване на осведомеността за рисковете и предприемането на съответни действия. Контролът върху износа на изделия с двойна употреба не е единственият инструмент на политиката, който допринася за тази цел; визовият контрол и санкциите са примери за други инструменти на политиката, които имат специфични цели и методи и не се разглеждат в настоящите насоки.

Контролът върху износа на изделия с двойна употреба поставя конкретни предизвикателства пред научноизследователските организации, свързани със значението на споделянето на резултатите от научните изследвания, заедно с принципа *„публикуваш или загиваш“*, който е характерен за научноизследователската екосистема. Повишаването на осведомеността за този контрол е важен аспект при предотвратяването и ограничаването на рисковете, свързани с липсата на съответствие. В ЕС равнището на опит при въвеждането и управлението на такива мерки за постигане на съответствие в рамките на научноизследователските организации варира значително. Компетентните органи в ЕС са поели ангажимент да предоставят насоки за научноизследователските организации за това как да подсилят вътрешните мерки за постигане на съответствие.

Въпреки че се признава, че установяването и поддържането на такива мерки от страна на научноизследователските организации изисква време, последователният и пропорционален подход към вътрешните мерки за постигане на съответствие за контрол върху износа на изделия с двойна употреба е от ключово значение за спазването на приложимия Регламент на ЕС за изделията с двойна употреба и допълващите национални мерки.

Научноизследователските организации следва самостоятелно да определят как най-добре да се въведат вътрешни мерки за постигане на съответствие и какви вътрешни оперативни процедури да се спазват по отношение на отделните изследователи. Това може да се постигне чрез изготвяне на нови структури за контрол върху износа или чрез инкорпорирането на тези мерки в рамките на (съществуващи) структури, като например консултативни органи. Вътрешната програма за съответствие (ВПС) за контрол върху износа на изделия с двойна употреба често е само една част от цялостната система за съответствие на научноизследователските организации.

Много научноизследователски дейности, извършвани от такива организации, не подлежат на проверка за контрол върху износа на изделия с двойна употреба. На първо място, защото такива изследвания не са свързани с изделия от списъка на ЕС на изделията с двойна употреба. Второ, защото изследванията не обхващат конкретно технологии за разработване, производство или използване, които допринасят за постигането или разширяването на контролираните нива на работа или функции в списъка на ЕС на изделията с двойна употреба. На последно място, защото такива изследвания могат да бъдат обозначени като „фундаментални научни изследвания“ или като „обществено достояние“ по смисъла на Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, или представляват минимално необходимата информация за заявки за патенти.

Въпреки това никоя престижна научноизследователска организация не иска да бъде въвлечена в злоупотреба с изследвания (резултати), които са от значение за разпространението на оръжия. Това не е само въпрос на задължение за постигане на съответствие с контрола върху износа, но не е и в интерес на тези организации. Ето защо е важно научноизследователските организации да предприемат пропорционални и ефективни вътрешни мерки, за да ограничат до минимум риска от липса на съответствие. Липсата на такива мерки може да доведе до възникването на наказателна отговорност на институцията при установяване на несъответствие. Необходим е ангажимент на най-високо управленско ниво, за да се подчертаят значението и стойността на ефективното съответствие, както и за осигуряване на адекватни ресурси за изпълнение на ангажиментите във връзка със съответствието.

РАЗДЕЛ 2

Информация за изследователите

2.1. **Въведение**

Контролът върху износа на изделия с двойна употреба има за цел да предотвратява нежеланото натрупване на конвенционални военни изделия и разпространението на ядрени, радиологични, химически и биологични оръжия, наричани още оръжия за масово унищожение (ОМУ), както и системите за доставката им, като ракети и дронове. Освен това такъв контрол може да бъде допълнен от национални мерки за изделия с двойна употреба, които не са посочени в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, поради опасения във връзка с обществената сигурност или правата на човека. Тъй като изделията с двойна употреба се използват най-вече за граждански цели, потенциалът за злоупотреба с тях често не е очевиден на пръв поглед. Попаднали в погрешните ръце обаче, те създават заплаха за международния мир и за интересите на Европейски съюз и неговите държави членки в областта на сигурността.

Научноизследователските организации често се загрижени за начина, по който обществеността възприема изследванията с възможност за военно приложение. „Двойна употреба“ в контекста на научните изследвания често се възприема в широк смисъл и е свързана с това кои са (не)желаните граждански и военни приложения на научните изследвания или какви са потенциалните възможности за злоупотреба с научните изследвания за неетични цели.

По отношение на системата на ЕС за контрол върху износа на изделия с двойна употреба обаче понятието „двойна употреба“ следва да се разбира в тесен смисъл. То се отнася до изделия, включително софтуер и технологии, които могат да се употребяват както за граждански, така и за военни цели. За повече информация за обхвата на посочените и непосочените в списък изделия с двойна употреба, вж. подраздел 2.3.2 и допълнение 1.

Всеки субект — независимо дали става дума за юридически или физически лица — има правно задължение да спазва съответните законови и подзаконови актове при работа с изделия с двойна употреба. Тези правни задължения не са идентични с етичната мотивация или самоограниченията (но може да се припокриват с тях), съществуващи с цел предотвратяване или ограничаване на рисковете и потенциалните вреди, които може да причини злонамереното използване на научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба.

Настоящите насоки имат за предмет „научните изследвания, включващи изделия с двойна употреба“: това са изделия с двойна употреба, използвани по време на научни изследвания или на изследвания, водещи до научни резултати във всяка възможна форма ([5]), които отговарят на техническите изисквания за изделие с двойна употреба от контролния списък на ЕС на изделията с двойна употреба или от допълващ национален списък на изделията с двойна употреба (ако такъв съществува). В ограничен брой случаи в смисъла на това понятие се включват ситуации, свързани с крайна употреба или крайни потребители във военен контекст или в контекст на оръжия за масово унищожение (ОМУ), за непосочени в списък изделия с двойна употреба. Важно е да се отбележи, че не за всяка научноизследователска дейност, включваща изделия с двойна употреба, ще се изисква разрешение. В подраздел 2.3.6 се разглеждат подробно случаите, в които е необходимо разрешение.

2.2. **Научноизследователски области и сценарии, които биха могли да доведат до прилагане на контрол върху износа на изделия с двойна употреба**

Целта на контрола върху износа не е да цензурира резултатите от научните изследвания, а да предотврати злоупотреби, свързани със сигурността, когато чувствителни стоки или познания се прехвърлят в чужбина. Учените и научноизследователските институции са обвързани от същите закони, както промишлеността и всички други

([5]) Например разпространение на хартиен носител или в електронен вид, под формата на публикуване, представяне, комуникация и сътрудничество, при което на лица, различни от авторите, се предоставят резултати от научни изследвания.

субекти. Преди стоките да бъдат изнесени или информацията да бъде предадена, износителите и информационните посредници имат задължение да проверят дали за действията им е необходимо предварително одобрение от регулаторните органи. Признава се, че в контекста на научноизследователската дейност за това е необходимо намирането на баланс между изискванията, свързани с (между)националната сигурност, и академичната свобода, но също така и с натиска за наличие на свободен достъп, свързан с резултатите и данните от изследванията:

— Академичната свобода е основно право, гарантирано от Хартата на основните права на Европейския съюз ([6]). Това обаче не освобождава изследователите и научноизследователските организации от задължението да спазват разпоредбите, чиято цел е да опазват интересите на ЕС и на неговите държави членки в областта на сигурността ([7]).

— Натискът за наличие на свободен достъп, който е част от някои програми за финансиране, има за цел да подобри достъпа до резултатите и данните от научните изследвания и тяхното повторно използване. Тези цели за отворен достъп обаче също не освобождават научните изследователи и научноизследователските организации от задължението да извършват преглед на предложените публикации и набори от данни, на първо място в съответствие с разпоредбите за контрол (на технологиите) от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба и да предприемат съответните мерки.

Научноизследователските дисциплини в областта на науката, технологиите и инженерството е по-вероятно да бъдат предмет на контрол върху износа на изделия с двойна употреба, отколкото академичните дейности в областта на хуманитарните науки, социалните науки и икономиката.

Следните теми са **примери за научни изследвания, които биха могли да доведат до прилагане на контрол върху износа на изделия с двойна употреба**:

— *промяна на спектъра на приемници на вируса на заразния нодуларен дерматит така, че да включва и човешки резервоари на инфекция;*

— *многоспектърни датчици на камери за изображения за събиране на данни за насаждения;*

— *лазерни технологии от следващо поколение за обогатяване на уран като потенциална алтернатива на промишленото обогатяване, включващи използването на газообразни химични съединения на урана в центрофуги;*

— *3D отпечатване на енергетични материали;*

— *прототип на дрон с разпръскваща система за борба с вируса на източен енцефаломиелит по конете; както и*

— *автономен плавателен съд за подводни научни изследвания, който автоматично събира данни в дълбоки води.*

В допълнение 1 има примери за области на научни изследвания които, наред с другото, може да бъдат предмет на контрол върху износа на изделия с двойна употреба, тъй като контролният списък на ЕС на изделията с двойна употреба съдържа изделия в тези технологични области. Например научни изследвания, свързани с ядрена физика и инженерство, може да са свързани с ядрени реактори, със специално проектирано или подготвено оборудване и компоненти за ядрени реактори или с ядрен материал, който присъства в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. Това не означава, че всички свързани с тях изследвания по подразбиране представляват научни изследвания, включващи посочени в списък изделия с двойна употреба ([8]), нито че научноизследователската дейност изисква разрешение.

В допълнение 2 са посочени някои повтарящи се научноизследователски сценарии, които може да доведат до прилагане на контрол върху износа:

— Преподаване ([9]), консултации, сътрудничество и работа по научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба, с гостуващи чуждестранни изследователи в рамките на митническата територия на Съюза ([10]),

([6]) Член 13 от Хартата на основните права на Европейския съюз, публикувана на 7 юни 2016 г. (ОВ C 202, 7.6.2016 г., стр. 389) — http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj.

([7]) Националното законодателство относно академичната свобода, както и ограниченията относно нея, които може да съществуват.

([8]) Във връзка с ядрен материал например в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба се предвижда изключение за количества природен уран или обеднен уран от четири грама или по-малко, когато те се съдържат в чувствителни елементи на апарати.

([9]) Преподаването като цяло не е свързано с научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба. Образователната информация, използвана за преподаване, като цяло вече е обществено достояние и поради това е освободена от контрол върху износа. Освобождаването по подразбиране на преподаването от проверка за контрол върху износа на изделия с двойна употреба не е правилно. Например: образователни материали, които не са обществено достояние и които са от важно значение за проектирането, изграждането, функционирането или поддръжката на съоръжение за обогатяване на уран или за преработване на ядрено гориво, може да бъдат предмет на контрол върху износа.
В много случаи контрол върху износа не се прилага за преподавателски дейности. Преподаването на граждани на трети държави обаче в рамките на митническа територия на Съюза може да попадне в рамките на понятието за „техническа помощ“, предвидено в регламентите на ЕС за ограничителни мерки и санкции, или в националните мерки за контрол върху износа.

([10]) Често се извършват визови проверки на чуждестранни научни изследователи, посещаващи научноизследователски организации в ЕС, отделно от контрола върху износа в рамките на научноизследователските организации и от страна на различни компетентни органи.

— Преподаване, консултации, сътрудничество и работа по научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба, извън митническата територия на Съюза,

— Организиране на (виртуална) конференция/среща/семинар или участие с презентация на (виртуална) конференция/среща/семинар в рамките на митническата територия на Съюза или извън нея относно научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба,

— Публикации относно посочена в списък технология с двойна употреба,

— Изпращане на информация за заявка за патент и патентована информация; както и

— Износ на материални изделия с двойна употреба (стоки), включително проекти на прототипи и употребявано лабораторно оборудване.

При всеки от тези сценарии също така е важно да се определи дали ограничителните мерки или санкции на ЕС или на национално равнище се прилагат за изделията, типа дейност, крайната употреба или участващите субекти и държави.

При тези сценарии личната мотивация, източникът на финансиране на научните изследвания, естеството на партньорите в изследванията и целта на изследванията нямат значение за определянето дали научното изследване, включващо изделия с двойна употреба, отговаря на техническите прагове за контрол върху износа.

Контрол върху износа на изделия с двойна употреба може да възникне на различни етапи от жизнения цикъл на научното изследване: на етапа на финансиране на изследването, кандидатстване с проект, изготвяне на договор, разпространение на резултатите от изследването, и т.н. В раздел 3 се предоставя повече информация за определянето на системна процедура за проверка на износа на различните етапи от жизнения цикъл на научните изследвания.

2.3. Основни положения на системата на ЕС за контрол върху износа на изделия с двойна употреба

2.3.1. *Регламентът на ЕС за изделията с двойна употреба*

Системата на ЕС за контрол върху износа на изделия с двойна употреба е уредена от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

Приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба съдържа списъка на ЕС на изделия с двойна употреба. За всички изделия в приложение I към този регламент се изисква разрешение за износ извън митническата територия на Съюза. Приложение IV към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба представлява малък поднабор от приложение I и съдържа по-чувствителни изделия, за които се изисква разрешение също и при трансфер в рамките на ЕС.

Приложение I (а съответно и приложение IV) динамично отразява технологичния напредък с течение на времето, а контролът на ЕС върху износа отразява ангажиментите, поети с режимите за контрол върху износа. Ето защо списъкът се актуализира всяка година. Важно е винаги да се прави справка с най-новата версия на приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба ([11]).

Всяко изделие с двойна употреба има класификационен номер. Той представлява комбинация от цифри и буква (съставляващи категорията, подкатегорията и индивидуалния контролен запис) и е определящ за класифицирането на изделието и документите за разрешение. Класификационният номер не е произволен; той е свързан с естеството на изделието и произхода на контрола от страна на съответния режим за контрол върху износа (вж. фигура 1).

Фигура 1 илюстрира значението на класификационния номер на изделията с двойна употреба.

Класификационният номер на изделие с двойна употреба 9A012.a. се отнася до контролирани безпилотни летателни апарати (или дронове) с технически спецификации и определено свързано с тях оборудване и компоненти.

— *„9“ означава, че изделието е посочено в категория 9 (Космически апарати и силови установки).*

— *„A“ означава, че изделието е посочено в подкатегория „A“ (Системи, оборудване и компоненти). Следователно един завършен дрон, който отговаря на техническите спецификации по 9A012, ще бъде посочен в подкатегория „A“.*

— *„012“ означава, че изделието произхожда от контролния списък на Васенаарската договореност.*

— *„.a.“ е индивидуалният подконтролен запис за завършени дронове.*

([11]) Вж. https://eur-lex.europa.eu/, уебсайта на вашия компетентен орган за контрол върху износа или международен източник във вашата научноизследователска организация за най-новата версия на приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

Фигура1

Класификационен номер за изделие с двойна употреба за дронове (9A012.a)

Класификацията на изделията с двойна употреба се базира на обективни технически критерии, като крайната употреба и крайният потребител нямат значение за техническата класификация. Съответно за класификацията и за съществуването на изискване за получаване на разрешение не е от значение дали изделието ще се използва изключително за граждански цели, или е предвидено използването му за военни цели. Крайната употреба и участващите страни обаче играят съществена роля с оглед на допустимостта за издаване на разрешение. Направете справка с подраздел 2.3.9 и допълнение 3 за допълнителна информация относно проверките на крайната употреба и крайния потребител.

Изделията с двойна употреба обикновено се различават от военните изделия. Военните изделия представляват стоки (като системи, оборудване, компоненти, материали, софтуер или технологии), които в по-голямата си част са специално проектирани или модифицирани за военна употреба. Военните изделия са посочени в Общия списък на оръжията на Европейския съюз или в национални списъци на държавите — членки на ЕС ([12]). За разлика от общата система на ЕС за контрол върху износа на изделия с двойна употреба, системите за контрол на военни изделия са уредени от всяка държава — членка на ЕС. (Декларираната) крайна употреба за военни цели на научноизследователски резултати или дейности не означава автоматично, че това изделие е специално проектирано или модифицирано за военна употреба. Това обаче може да бъде показател и очевидно представлява полезна информация при класифицирането на военни изделия и оценяването на заявления за издаване на разрешение.

По отношение на списъка на изделията с двойна употреба в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба е важно да се има предвид следното:

— *Десетте категории представляват консолидиране на контролните списъци по четири режима за контрол върху износа (Групата на ядрените доставчици, Режима за контрол на ракетните технологии, Австралийската група и Васенаарската договореност) и по Конвенцията за забрана на химическото оръжие. Всяка категория е разделена допълнително на подкатегории и на специални контролни записи. Като цяло изделията, посочени в подкатегории B, C, D и E, се отнасят до изделия, посочени в подкатегория A. В няколко случая в тези подкатегории има специални самостоятелни видове контрол. Десетте категории и петте подкатегории представляват първа разбивка на списъка и може да улеснят преглеждането чрез съответните контролни записи.*

— *Изделията с двойна употреба обикновено се различават от военните изделия. Военните изделия представляват стоки (като системи, оборудване, компоненти, материали, софтуер или технологии), които са специално проектирани или модифицирани за военна употреба. Техническите спецификации за изделия с двойна употреба често са по-подробни от тези за военните изделия. Значението на „специално проектирани за военна употреба“ или „модифицирани за военна употреба“ като цяло се определя от компетентния орган, който не е непременно същият като компетентния орган за контрол върху износа на изделия с двойна употреба.*

([12]) Примери за военни изделия включват оборудване за контрол на пожарите и термовизионна апаратура, оръжия, боеприпаси, военни превозни средства, пилотни и безпилотни военни въздухоплавателни средства, военни плавателни съдове (надводни и подводни), мерници за оръжия, бронирано или предпазно оборудване, някои химикали, като нервнопаралитични вещества, експлозиви и пропеленти.

— *Изделията, посочени в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, включват както нови, така и употребявани (втора ръка) изделия.*

— *Класификационният номер в списъка на изделията с двойна употреба не е същият като митническия код на стоката (по Хармонизираната система или Комбинирана номенклатура)* ([13]). *Това е от особено значение при класифицирането на материални изделия, включително оборудване, материали и компоненти.*

— *Списъкът на ЕС на изделията с двойна употреба съдържа материални изделия (включително оборудване, материали и компоненти), но също така и нематериални изделия, като софтуер или технологии, под формата на технически данни или техническа помощ. Нематериалните изделия могат да бъдат прехвърлени в материален формат (например слайдове на хартиен носител или физическо устройство за съхранение на данни) или да бъдат прехвърлени по електронен път, визуално или устно (наричан също „нематериален формат“)* ([14]).

— *Контролът на технологиите е от изключително значение. Ако разпространители на оръжия са в състояние да се сдобият с материално изделие с двойна употреба, може да успеят да копират части от него, но не и непременно да произведат допълнителни изделия. Ако обаче се сдобият с технологията за разработване или производство на изделието, могат да произведат толкова бройки от него, колкото желаят. Освен това, макар материалните изделия могат да бъдат изнасяни временно, износът на технологии е почти невъзможно да бъде възстановен и се счита за окончателен.*

— *Разрешение, издадено за дадено изделие, обхваща и минималната технология, необходима за инсталирането, функционирането, поддръжката и ремонта на това изделие.*

2.3.2. *Как да се чете текстът на кодовете на изделията с двойна употреба?*

Приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба е дълго и няма най-добър начин за бързо намиране на всяко посочено в списъка изделие с двойна употреба. По време на нова процедура по класифициране, за да се направи правилна класификация на изделията или технологиите с двойна употреба, е важно да се прегледа подробно най-новата версия на приложение I, за да се открие най-подходящият и следователно най-конкретният контролен запис за въпросното изделие. При съмнение или в случай на няколко възможни класификационни номера, консултирайте се със служител по съответствието във вашата научноизследователска организация или, ако е целесъобразно, с компетентния орган във вашата държава членка.

В много контролни записи има няколко бележки (бележка, техническа бележка или N.B. (*Nota Bene*), които подпомагат точното класифициране на изделията. С тези бележки допълнително се изяснява обхватът на контрола (включително илюстрации или неприлагане на мерките за контрол) или се прави препратка към други части от приложение I или Общия списък на оръжията на ЕС ([15]). Тези бележки са неразделна част от класификацията на изделията и следователно не трябва да се считат за илюстративни.

Списъкът съдържа набор от общи определения ([16]), обозначени с „ “ (двойни кавички), и локални определения, обозначени с ’ ’ (единични кавички). Тези определения може да се различават от търговския или научния жаргон.

([13]) Таблица на съответствието между номерата в контролния списък на изделията с двойна употреба и митническите кодове на стоките (кодовете по КН) е предоставена от Европейската комисия и е на разположение на уебстраницата за изделия с двойна употреба на ГД „Търговия“. Класифицирането на стоките в съответствие с контролния списък на ЕС на изделията с двойна употреба въз основа единствено на митническите кодове (така наречената „Таблица на съответствие“) обаче не е достатъчно поради различната степен на съответствие на всеки код по КН спрямо съответния класификационен номер на изделията с двойна употреба. В случай че се използва таблицата на съответствие, е необходимо да се направи проверка дали изделието действително отговаря на техническата спецификация на съответстващия класификационен номер на изделие с двойна употреба.

([14]) Например: 2B350.e. контролира определени колони за дестилация. Самата колона за дестилация е материално изделие. Техническите данни, свързани с проекта на тази колона за дестилация, могат да представляват нематериална технология, предмет на контрол. Тази нематериална технология може да бъде предложена на лице от трета държава в материален формат (план или скица на хартиен носител) или в нематериален формат (като план или скица в електронно писмо, онлайн/записана визуална проверка или устно описание по телефона).

([15]) Общ списък на оръжията на Европейския съюз с оборудване, обхванато от Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване. Общият списък на оръжията се актуализира всяка година в съответствие с измененията на Списъка на муниците по Васенаарската договореност.

([16]) Този набор от общи определения може да бъде намерен в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба под заглавие „Дефиниции на термините, използвани в настоящото приложение“. Локалните определения се намират непосредствено до контролния запис.

Пример 1: 1C351.a.57

1C351 Човешки и животински патогени и „токсини“, както следва:

a. *a. Вируси, независимо дали естествени, с повишена вирулентност или модифицирани, както във формата на „изолирани живи култури“, така и като предназначено посят или заразен с такива култури материал (включително жива материя), както следва:*

……

57. Коронавирус, свързан с тежкия остър респираторен синдром (свързан с ТОРС коронавирус) ([17]);

……

Забележка: 1C351 не контролира „ваксини“ или „имунотоксини“.

Пример 2: 1A004.d

1A004 *Защитно и детекторно оборудване и компоненти, които не са специално проектирани за военна употреба, както следва:*

d. *Електронно оборудване, проектирано за автоматично откриване или установяване на наличие на остатъци от „взривни“ вещества и използващо техники за 'откриване на следи' (напр. повърхностни акустични вълни, спектрометрия на движението на йоните, спектрометрия на диференциалното движение, спектрометрия на масата).*

Техническа бележка:

'Откриване на следи' се дефинира като способността за откриване на по-малко от 1 ppm пара или 1 mg твърдо или течно вещество.

Бележка 1: 1A004.d. не контролира оборудване, специално проектирано за лабораторно използване.

Бележка 2: 1A004.d. не контролира контролни пунктове за проверка на сигурността с преминаване без контакт.

……

2.3.3. *Контрол на софтуера (подкатегория D)*

Софтуер в контекста на Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба се определя като сбор от една или няколко „програми“ ([18]) или „микропрограми“ ([19]), независимо от конкретната реализация и носител. В много случаи контролът на софтуера е свързан със софтуер, проектиран или модифициран за целите на разработване, производство или използване на изделия, посочени другаде в списъка на ЕС на изделията с двойна употреба. Но има и няколко специални (самостоятелни) видове контрол на софтуера.

Пример:

6D001 включва контрол на износа на „софтуер“, проектиран специално за „разработване“ или „производство“ на оборудване, наред с другото, посочено в 6A008 (оборудване за специфични радарни системи, модули и специално проектирани компоненти).

7D005 се отнася до „софтуер“, специално проектиран да декриптира кодове за позиция от сателитна навигационна система за правителствени нужди.

([17]) В този пример не се засяга всяка допълнителна класификация на агента SARS-CoV-2, причинител на пандемията от COVID-19. Към момента на съставяне на настоящите насоки SARS-CoV-2 бе считан за различаващ се в достатъчна степен от генетична гледна точка от SARS-CoV, така че да не попадне в 1C351.a.57.

([18]) „Програма“ означава поредица от команди за извършване на процес във форма, изпълнима от електронен компютър, или която може да бъде превърната в такава форма.

([19]) „Микропрограма“ означава поредица от елементарни команди, съхранявани в специална памет, изпълнението на която се инициира с въвеждането на съответната команда в регистъра на командите.

Основни изводи относно определението за „софтуер“

В определението за „софтуер“ се посочва, че за да бъде включен в списъка, софтуерът трябва да съществува в даден момент като конкретна реализация или на материален носител. Самият софтуер може да бъде прехвърлян както чрез материални, така и чрез нематериални средства.

Определението за „софтуер“ трябва да се чете в съответствие с бележката за ядрения софтуер за категория 0 и общата бележка за софтуера за категории от 1 до 9.

По отношение на софтуера, свързан с информационната сигурност (посочен в категория 5, част 2), е важно да се отбележи, че бележката за ядрения софтуер в своята цялост и отчасти общата бележка за софтуера не са приложими и затова не могат да се използват за освобождаване от контрол.

2.3.4. *Контрол на технологиите (подкатегория Е)*

Контролът на технологиите има за цел да предотврати възможността знания, ноу-хау и експертен опит, свързани с чувствителни изделия, да бъдат неволно предоставени за употреба в програми, при които има опасения, свързани с използване за военни цели, с оръжия за масово унищожение, с обществената сигурност или правата на човека.

Да се определи дали дадени научни изследвания включват изделия с двойна употреба, може да бъде (голямо) предизвикателство. Иновативните изследвания не могат лесно да бъдат категоризирани в съответствие със съществуващите контролни записи. Доброто разбиране на определението за „технологии“, технологичните бележки и бележките за неприлагане на мерките за контрол за „фундаментални научни изследвания“ и по отношение на информацията, която е „обществено достояние“, е от съществено значение за ориентиране във видовете контрол на технологиите.

„Технологии“ в контекста на Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба означава специфична информация, необходима за „разработване“, „производство“ или „употреба“ на стоките. Тази информация приема формата на „технически данни“ или „техническа помощ“. Позоваването на израза „специфична информация, необходима“ има за цел да насочи фокуса на контрола на технологията върху тази част от нея, заради която дадено изделие достига или надхвърля посочените прагови стойности на характеристиките. За категории от 1 до 9 само тази специфична информация следва да се счита като посочена в списък технология с двойна употреба. Целта на определението на „необходима“ е да насочи фокуса на контрола на технологиите към конкретна технология, заради която за дадено изделие трябва да бъде издадено разрешение. Важно е да се отбележи, че посочените в списъка технологии с двойна употреба остават под контрол дори когато се прилагат към неконтролирани изделия.

Не е определено какво обхваща изразът „специфична информация, необходима“. Като цяло следната информация не се счита за достатъчно специфична, за да попада в рамките на определението за „технология“:

— информационен лист за безопасност (ИЛБ), информационен лист за безопасност на материала (ИЛБМ) или информационен лист за безопасност на продуктите (ИЛББ),

— брошури, каталози и части от тях, които в съответната си форма са предназначени или може да бъдат предназначени за неопределен брой заинтересовани страни и които са им предоставени без индивидуални промени в съдържанието,

— диаграмни схеми, блок-схеми, процесни схеми (без подробни данни),

— данни за технически характеристики, ключови показатели за ефективност,

— данни за електрическите и механичните връзки и за консумацията,

— символи, използвани за етикетиране,

— списъци с части, ако не може да бъде направено позоваване на скици,

— норми и стандарти, които като цяло са обществено достъпни и не са специфични за даден продукт на дружество,

— статии от търговски списания и сравними публикации,

— общи описания на процеси и процедури (в случай на производствени мощности),

— спецификации за доставка (*например* за химикали и други помощни материали),

— снимки (без подробна информация за геометрични размери, използвани материали и електрически/електронни компоненти),

— аксонометрични скици/изгледи без подробни размери,

— изгледи при разрез (схематични и без съществена информация и подробни данни),

— външни размери.

Илюстрация на „изисквания“ праг

3E001 се отнася до контролираната технология за „разработване“ или „производство“ на посочените в списъка интегрални схеми, упоменати в, наред с другото, 3A001.a.

3A001.a.5.a.5 се отнася до интегрални схеми за аналогово-цифрови преобразуватели с разделителна способност 16 бита или повече, с „честота на дискретизация“, по-голяма от 65 милиона дискрета в секунда.

Документ ([20]) с подробна информация за параметрите или стъпките от проекта, необходими за постигане (или надхвърляне) на прага от 65 милиона дискрета в секунда, сам по себе си не съдържа технологията, която е конкретно отговорна за разработването на контролираното според 3A001.a.5.a.5 изделие, и съответно не съдържа „необходимата“ технология по смисъла на общата бележка за технологиите. Причината е, че документът не предоставя подробности за това как да се постигне или надхвърли параметърът „разделителна способност 16 бита“.

Инструкции, описващи производствената техника за производство на интегрални схеми за аналогово-цифрови преобразуватели с разделителна способност 16 бита или повече, но с честота на дискретизация под 65 милиона дискрета в секунда, не съдържат „необходимата“ технология за производството на контролираното изделие.

В гореописаните две ситуации документът и инструкциите не се считат за съдържащи контролираната технология, необходима за разработването или производството на посочените в 3A001.a.5.a.5 изделия, тъй като не съдържат конкретната информация, свързана с двата технически параметъра, описани в 3A001.a.5.a.5.

Пример:

1E001 контролира „технологии“ съгласно общата бележка за технологиите за „разработване“ или „производство“ на оборудване или материали, описани в 1A002 до 1A005, 1A006.b., 1A007, 1B или 1C.

Да приложим това към 1C216.

1C216 посочва контролите за мартензитна (марейджингова) стомана. Това изделие се контролира по категория 1, и поради това се прилага общата бележка за технологиите. Следователно контролираната технология с двойна употреба по смисъла на 1E001 е тази, която е „необходима“ за „разработването“ или „производството“ на мартензитна (марейджингова) стомана със спецификациите на 1C216.

Какво не се контролира в 1E001?

Резултати от научни изследвания, предоставящи подробна информация за:

— *този тип мартензитна (марейджингова) стомана, без предоставяне на подробна информация за това как да се разработва или произвежда този вид стомана;*

— *исторически преглед на съществуващите методи на производство (обществено достояние) на този тип мартензитна (марейджингова) стомана;*

— *иновативен производствен процес за мартензитна (марейджингова) стомана, който не отговаря на изискваните прагове в 1C216 (и 1C116).*

Какво се контролира в 1E001?

Резултати от научни изследвания, предоставящи подробна информация за:

— *съществуващи процеси за разработване и производство, които все още не са обществено достояние и не представляват фундаментални научни изследвания.*

— *иновативен (но все още не обществено достояние) процес на разработване или производство на мартензитна (марейджингова) стомана, който отговаря на изискваните прагове в 1C216 и не представлява фундаментални научни изследвания.*

([20]) Това може да бъде презентация, електронно писмо, телефонен разговор и т.н.

Основни изводи относно определението за „технологии“

— *Технологии се определя като специфична информация, необходима за „разработване“, „производство“ или „употреба“ на посочените в списъка изделия с двойна употреба. Това означава, че за да бъдат класифицирани като посочени в списък технологии с двойна употреба, техническите данни или техническата помощ трябва да съдържат специфична информация, необходима за разработването, производството или употребата на стоките, посочени в категории от 0 до 9. Значението на „специфична информация“ не е определено в Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. Значението на „разработване, производство и употреба“ е определено.*

— *Определението на „технологии“ трябва да се чете в съответствие с бележката за ядрените технологии за категория 0 и общата бележка за технологиите (за категории от 1 до 9).*

— *За категория 0 (ядрени изделия) включена в списъка технология с двойна употреба представлява специфична информация, която е „пряко свързана със стоките, контролирани по категория 0“. Това е широко описание; ето защо диапазонът на контролираните ядрени технологии е по-широк в сравнение с контролираните технологии по категории от 1 до 9.*

— *За категории от 1 до 9 само тази част от „технологиите“, която е „необходима“ за „разработване“, „производство“ или „употреба“ на стоките, контролирани по категории от 1 до 9, се контролира в съответствие с разпоредбите на категории от 1 до 9. „Необходима“ се определя като тази част от информацията, която е конкретно отговорна за постигането или разширяването на контролираните нива на работа, характеристики или функции от контролния списък на изделията с двойна употреба. Тези контролирани нива на работа, характеристики или функции като цяло са много специфични и високи, поради което ограничават технологиите, които достигат „изисквания“ праг. По този начин се ограничават технологиите, за които може да се иска прилагане на бележките за неприлагане на мерките за контрол за „фундаментални научни изследвания“ и по отношение на информацията, която е „обществено достояние“.*

Имайте предвид, че някои програми за финансиране на научни изследвания изискват проверка за изделия с двойна употреба към момента на кандидатстване за безвъзмездни средства за научни изследвания. Това е добра практика, основаваща се на вътрешни механизми за проверка за установяване на ранен етап в научноизследователската програма или проект кои от включените оборудване или материали, или кои очаквани резултати (като например публикации) може да се наложи да преминат допълнителна проверка за контрол върху износа на изделия с двойна употреба. Ако бъдат установени такива (потенциални) проблеми с контрол върху износа на изделия с двойна употреба, е необходимо проследяване по време и в края на научноизследователските програми или проекти.

Износителят има задължението адекватно да оцени технологията, за да определи дали тя достига прага за контрол на изделията с двойна употреба. Поради експертния опит и познанията му в рамките на собствените му научни изследвания изследователят е най-подходящото лице, което може адекватно да класифицира своите изследвания, евентуално с подкрепата на обучен административен персонал, който е запознат със структурата на списъка на ЕС на изделията с двойна употреба. Презентации или публикации рядко в своята цялост достигат прага за контролираните технологии. Някои подраздели или малки откъси от тях може да достигнат този праг. Изисква се разрешение само за тези части; ако изследователят или научноизследователската организация има нужда от насоки, може да се свърже с националния си компетентен орган. Това дава възможност на изследователя или на научноизследователската организация да вземат информирани решения относно това за кои части следва да бъде изпратено заявление за издаване на разрешение за износ преди предаване или публикуване.

2.3.5. *Неприлагане на мерките за контрол на изделия с двойна употреба*

Регламентът на ЕС за изделията с двойна употреба съдържа няколко сценария за неприлагане на мерките за контрол, в които се посочва при какви условия за определено посочено в списъка изделие не се прилагат мерките за контрол. По този начин въпреки че такова изделие отговаря на техническите изисквания, за неговия износ или трансфер няма да се изисква разрешение. Важно е да се отбележи, че неприлагането на мерките за контрол може да се отнася само до посочени в списък изделия с двойна употреба.

Като цяло има два вида неприлагане на мерките за контрол. От една страна, неприлагането на мерките за контрол е свързано конкретно с определени посочени в списък изделия с двойна употреба.

Примери

Бележка 2 в 2B001 посочва, че този контролен запис не важи за металообработващи машини, специално ограничени до производство на зъбни протези.

Бележка 2 в 5A002.a. не контролира изделия, при които функционалността за „информационна сигурност“ е ограничена до функционалност за безжична „лична локална мрежа“, като се прилагат само публикувани или търговски криптографски стандарти.

От друга страна, има систематично неприлагане на мерките за контрол на софтуер и технологии. Тези бележки за неприлагане на мерките за контрол са вмъкнати в бележката за ядрения софтуер, бележката за ядрените технологии, общата бележка за софтуера и общата бележка за технологиите в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

Само посочените в списъка „софтуер“ и „технологии“ с двойна употреба могат да се възползват от неприлагането на мерките за контрол, посочено в бележките за софтуера и технологиите. Ето защо е от изключително значение да се определи дали научните изследвания включват изделия с двойна употреба, и ако е така, коя част или части от тях отговарят на контролния запис за софтуер или технологии съответно в подкатегории D и E в съответствие с бележките за софтуера и бележките за технологиите.

— В бележката за ядрения софтуер се подчертава, че минималният необходим „обектен код“ за монтаж, експлоатация, поддръжка (проверка) или ремонт на изделията, посочени в категория 0, чийто износ е бил разрешен, не подлежи на контрол.

— Общата бележка за софтуера включва три вида неприлагане на мерките за контрол на софтуера, посочен в категории от 1 до 9:

  — софтуер, който е свободно достъпен за обществеността (което означава, че е в продажба от наличности в обекти за търговия на дребно, без ограничение, и е проектиран за инсталиране от потребителя без по-нататъшна съществена поддръжка от страна на доставчика);

  — софтуер, който вече е обществено достояние; или

  — минималният необходим „обектен код“ за инсталиране, експлоатация, поддръжка (проверка) и ремонт на изделията, чийто износ е бил разрешен.

По отношение на софтуера, свързан с информационната сигурност (посочен в категория 5 — част 2), е важно да се отбележи, че бележката за ядрения софтуер в своята цялост и отчасти общата бележка за софтуера не са приложими и затова не могат да се използват за освобождаване от контрол.

За посочените в списъка технологии с двойна употреба има три възможни вида неприлагане на мерките за контрол: „технология“, която е резултат от „фундаментални научни изследвания“, „технология“, която вече е „обществено достояние“, и минимално необходимата информация за заявки за патенти. Последното не важи за технологии от категория 0.

В следващата част насоките са насочени към неприлагането на мерките за контрол за „фундаментални научни изследвания“, по отношение на информацията, която е „обществено достояние“, и минимално необходимата информация за заявки за патенти.

Основни изводи относно бележката за неприлагане на мерките за контрол за „фундаментални научни изследвания“ за технологии

Регламентът на ЕС за изделията с двойна употреба определя „фундаменталните научни изследвания“ като експериментална или теоретична работа, предприета най-вече с цел придобиване на нови знания за основните принципи на явленията или наблюдаваните факти и която не е насочена към специфична практическа задача или цел.

Въпреки че не е посочено изрично, те се отнасят до фундаменталните научни изследвания и така изключват от неприлагането на мерките за контрол нефундаменталните научни изследвания или приложните изследвания. Това определение поставя предизвикателства пред изпълнението, тъй като е останало без промяна в продължение на дълги години, както и поради променящото се естество на научноизследователската екосистема.

Важно е да се има предвид, че терминологията в този случай може да бъде проблематична: Научна класификация на научноизследователски проект като „фундаментални научни изследвания“ не означава непременно или автоматично спазване на определението за „фундаментални научни изследвания“ в Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. Персоналът за проверка на съответствието във вашата организация или компетентният ви орган може да ви помогне с класифицирането в случай на съмнение.

Фундаменталните научни изследвания позволяват неприлагане на мерките за контрол само за посочени в списък технологии с двойна употреба. Те не могат да се прилагат за материални изделия (стоки), като оборудване и материали.

По същество неприлагането на мерките за контрол се отнася за действителния резултат от научните изследвания, а не за намерението за постигане на резултат от научни изследвания (на етап финансиране на изследванията). Това е съществено разграничение при вземане на решение за прилагане на бележката за неприлагане на мерките за контрол.

Настоящите насоки предоставят два критерия, които да подпомогнат вземането на решение дали бележката за неприлагане на мерките за контрол за „фундаменталните научни изследвания“ е относима: равнището на технологична готовност и степента на финансиране от страна на промишлеността. И двата критерия не определят дали бележката за неприлагане на мерките за контрол следва да се приложи. Това трябва да бъде решавано за всеки отделен случай посредством вътрешните процедури за проверка на износа, а когато е целесъобразно, и след консултации с компетентния орган.

— *Равнището на технологична готовност (РТГ) се определя по скала (от 1 до 9), първоначално разработена от Националната въздухоплавателна и космическа администрация на САЩ (НАСА) и по-късно възприета и от други администрации, институции или агенции за оценка на стадия на разработване на космически технологии. РТГ е често използван инструмент от научноизследователската общност, както и в рамките на европейските програми за научни изследвания и иновации, за оценка на пазарната готовност на нови и възникващи технологии. За целите на контрола върху износа резултатите от научни изследвания, произтичащи от изследвания с РТГ 1 и 2, като цяло се считат за фундаментални научни изследвания. Допустимостта на резултатите от научни изследвания, произтичащи от РТГ 3 и 4, следва да бъде преценявана за всеки отделен случай. Резултатите от научни изследвания, произтичащи от изследвания над РТГ 4, не се считат за фундаментални научни изследвания. Вж. допълнение 8 за описание на различните равнища на технологична готовност.*

— *Наличие на финансиране от страна на промишлеността (спонсориране): Научни изследвания с външно финансиране от промишлен партньор е по-вероятно да доведат до търговска реализация, независимо дали проектът е стартиран от самата промишленост, или от обществен орган. Освен това в много случаи (посредством договорни споразумения) финансиращата страна от промишлеността (или спонсорът) получава възможност да преглежда и коментира публикации (или презентации) преди публикуването им и да заявява (временно) изключително ползване на резултатите от изследванията. Такъв тип сътрудничество може да служи за ориентир, че получените резултати от изследванията няма да представляват фундаментални научни изследвания. В някои случаи промишлеността действително финансира фундаментални научни изследвания без да поставя условия във връзка с публикации или други резултати от изследванията. В такива случаи би могло да се обмисли неприлагане на мерките за контрол на фундаментални научни изследвания, ако те включват посочени в списък технологии с двойна употреба и равнището на технологична готовност е достатъчно ниско.*

Основни изводи относно бележката за неприлагане на мерките за контрол за софтуер или технологии поради информация, която е „обществено достояние“

Регламентът на ЕС за изделията с двойна употреба определя „обществено достояние“, както следва: „технология“ или „софтуер“, **които се предоставят без ограничения** *при по-нататъшното им разпространение (ограниченията, произтичащи от авторски права, не пречат „технологията“ или „софтуерът“ да бъдат „обществено достояние“).*

По същество той прекратява прилагането на мерките за контрол на посочени в списък софтуер и технологии с двойна употреба, с които всеки може да се сдобие.

В насоките на ЕС се подчертава, че контролиран софтуер или технология с двойна употреба, които все още не са обществено достояние, не могат да бъдат с прекратен контрол съгласно бележката за неприлагане на мерките за контрол поради информация, която е „обществено достояние“. Определението ясно се отнася до софтуер или технология, които се предоставят без ограничения при по-нататъшното им разпространение. Предвиденият акт на освобождаване на (обектния код на) софтуера или технологията, като те станат обществено достояние, не е достатъчен за неприлагането на мерките за контрол. Това означава, че бъдещи резултати от научни изследвания (софтуер с отворен код, публикация, конферентни материали, ...) могат да се възползват от това неприлагане на мерките за контрол само ако съдържащият се в тях софтуер или технология с двойна употреба, които са включени в списъка, вече са обществено достояние. Следователно актът на освобождаване без получаване на разрешение би могъл да представлява нарушение на контрола върху износа.

Позоваването на израза „без ограничения“ трябва да се разбира в смисъл, че достъпът не е ограничен само до ограничена група лица. Ако информацията се предоставя само след вземане на индивидуално решение от страна на нейния носител или собственик, то не всеки има възможност за достъп до нея и следователно тя не може да се приеме за обществено достояние.

Законовите изисквания, като например ограниченията, произтичащи от авторски права, които нямат значение с оглед на законодателството за контрол върху износа, не засягат допустимостта на неприлагането на мерките за контрол. По подобен начин мерки, като искане на такса за достъп или предварителна регистрация за получаване на достъп, не се приемат за ограничение, стига всеки да има право да заплати таксата или да се регистрира.

Разработките с отворен код често се извършват в глобален мащаб от общности в условия на сътрудничество. Технологиите или софтуерът с отворен код, публикувани и направени обществено достъпни, без ограничения, могат да се възползват от неприлагането на мерките за контрол, поради това че са обществено достояние. Технология за разработването на „софтуер за проникване“ може да бъде освободена от контрол, в случай че технологията е в контекста на „оповестяване на уязвимост“ или „реагиране при киберинцидент“. Направете справка с най-новата версия на приложение I за приложимите определения.

Ако изследовател се позовава на чувствителна информация за разпространение или интегрира такава информация от други източници, които вече са обществено достояние, тогава резултатите от изследванията не правят автоматично софтуера или технологията с двойна употреба подлежащи на контрол. Фактът, че такива включени в списъка софтуер или технология с двойна употреба са станали обществено достояние без разрешение е нарушение на разпоредбите за контрол върху износа, но отговорността за това не може да бъде вменена на научния изследовател.

Основни изводи относно неприлагането на мерките за контрол по отношение на „минимално необходимата информация за заявки за патенти“ за технологии

Общата бележка за технологиите съдържа освобождаване от мерките за контрол по отношение на минимално необходимата информация за заявки за патенти. Такава минимална информация, необходима за подаването на заявка за патент, в този смисъл е освободена от контрол върху износа. При такова неприлагане на мерките за контрол не се прави разлика между заявки за патент на национално равнище, на равнището на ЕС или на международно равнище. След като информацията за патента бъде публикувана за обществено ползване, тя повече не подлежи на контрол върху износа.

В Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба няма определение за това какво представлява „минимално необходимата информация“. Като цяло това се разбира като информацията, необходима за покриване на изискванията за подаване на заявка, определени от Европейското патентно ведомство или от патентните ведомства в държавите — членки на ЕС.

2.3.6. *Контролирани дейности*

Не за всяка научноизследователска дейност, включваща изделия с двойна употреба, ще е необходимо разрешение. Регламентът на ЕС за изделията с двойна употреба включва пет различни вида дейности, за които е необходимо разрешение. В раздел 2.3.7 се съдържа подробна информация за видовете разрешения за всяка от тези дейности.

Долупосочените два вида представляват постоянни разрешителни режими:

— Разрешение за износ е необходимо за преместването или предаването извън митническата територия на Съюза на всяко изделие с двойна употреба, посочено в списъка в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

— Разрешение за трансфер е необходимо за преместването или предаването в рамките на митническата територия на Съюза само за изделията с двойна употреба, посочени в списъка в приложение IV към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

Следващите три изисквания за разрешение се прилагат в зависимост от конкретния случай:

— Необходимо е разрешение за транзит за изделия, преминаващи през митническата територия на Съюза.

— Необходимо е разрешение за брокерска дейност с изделия между трети държави, извършвана от митническата територия на Съюза.

— Необходимо е разрешение за предоставянето на техническа помощ по отношение на изделия с двойна употреба.

Транзитът на посочени в списък изделия с двойна употреба или брокерската дейност и предоставянето на техническа помощ за такива изделия може да са забранени или да се изисква разрешение съответно ако изделието в своята цялост или отчасти се употребява или е предвидено да се употребява за целите по смисъла на член 4, параграф 1 на Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. Компетентният орган трябва да реши дали е необходимо разрешение или транзитът е забранен. Някои държави — членки на ЕС, са приели национални мерки

по отношение на контрола на транзита, брокерската дейност или предоставянето на техническа помощ за непосочени в списък изделия с двойна употреба. Списък на националните мерки, приети от държавите членки в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/821, е публикуван и се актуализира редовно от Европейската комисия ([21]).

Някои изделия не отговарят на техническите спецификации от приложение I, но въпреки това са чувствителни от гледна точка на разпространението поради техническите им възможности или опасения, свързани с предполагаемата им крайна употреба. За сделки с такива изделия и с изделия, чиято (предполагаема) крайна употреба предизвиква опасения, би могло да има изискване за разрешителен режим по отношение на износа. Такива видове контрол на непосочени в списък изделия с двойна употреба се наричат „всеобхватен контрол“ (вж. също подраздел 2.3.8).

В допълнение 5 е представена схема за определянето на изискванията за разрешение съгласно Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

2.3.7. *Видове разрешения*

В Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба се съдържат следните видове разрешения:

— Индивидуално разрешение за износ, обхващащо едно или повече изделия с двойна употреба, предоставено на един конкретен износител за един краен потребител или получател в трета държава.

— Глобално разрешение за износ, обхващащо едно или повече изделия с двойна употреба, което може да е валидно за износ към един или повече конкретни крайни потребители и/или в една или повече определени трети държави.

— Разрешения за големи проекти, обхващащи едно или повече изделия с двойна употреба, които може да са валидни за износ към един или повече конкретни крайни потребители в една или повече определени трети държави за целите на конкретен голям проект.

— Генералните разрешения на Съюза за износ (ГРСИ) имат за цел да опростят износа на конкретни изделия с двойна употреба към определени държави на местоназначение, като са достъпни за всички установени в ЕС износители, които спазват условията и изискванията за ползване, посочени в приложения IIа—IIе. Приложения IIа—IIз съответстват на осемте налични ГРСИ (от ГРСИ 001 до ГРСИ 008).

— Националните генерални разрешения за износ (НГРИ) са допълнителни опростени разрешения за конкретни изделия с двойна употреба към конкретни държави на местоназначение, определени в националното законодателство. Тези разрешения се прилагат само за износители, установени в съответната държава — членка на ЕС ([22]).

— Разрешение за предоставяне на техническа помощ от митническата територия на Съюза в територията на трета държава, в рамките на територията на трета държава или на лице, пребиваващо в трета държава, което временно присъства на митническата територия на Съюза.

— Разрешение за предоставяне на брокерски услуги за определено количество конкретни изделия с двойна употреба, придвижвани между две или повече трети държави.

— Разрешение за транзит за несъюзни изделия с двойна употреба, които само преминават транзит през ЕС.

— Разрешение за трансфер в рамките на ЕС за изделия с двойна употреба от приложение IV от една държава — членка на ЕС, към друга държава — членка на ЕС.

Държавите — членки на ЕС, може да допълват тези разрешителни режими с национални изисквания или забрани за издаване на разрешение.

Разрешение в ЕС (предоставено разрешение) е валидно във всички 27 държави — членки на ЕС, и може да се използва за износа на изделия от всяка точка на митническата територия на Съюза. Валидността на разрешенията се определя от всяка държава членка.

([21]) Информационна бележка за мерките, приети от държавите членки в съответствие с членове 4, 6, 7, 9, 11, 12, 22 и 23 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. Тя е достъпна на уебстраницата на ГД „Търговия“ за изделията с двойна употреба (https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/).

([22]) Списък на валидните НГРИ е на разположение на следния адрес: https://trade.ec.europa.eu/doclib/html/158576.htm.

Примери:

Публикуване

Изследовател А би искал да публикува статия в американско списание. Статията съдържа технология, обхваната от приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба (по-конкретно 3E001 във връзка с разработването на сигнални анализатори по 3A002.c), и след публикуването ѝ ще бъде достъпна и извън Съединените американски щати (САЩ).

3E001 във връзка с 3A002.c влиза в обхвата на изделията, посочени в генерално разрешение на Съюза за износ (ГРСИ) 001. САЩ е една от държавите на местоназначение, за които има разрешение в ГРСИ 001. Изследовател А обаче не може да използва ГРСИ 001, за да изпрати статията на американския издател, тъй като износителят знае, че изделието няма да остане в държавата по ГРСИ 001, в която ще бъде изнесено. Разглежданият случай е точно такъв. Статията ще стане достъпна в целия свят и изследовател А е наясно с това.

Тъй като ГРСИ 001 не може да се използва, важно е изследователят или научноизследователската организация да се свърже с компетентния орган, за да обсъди как да бъдат спазени изискванията за разрешение (например определяне и евентуално изменение или изпускане на определени части, които съдържат контролираната технология, или ограничаване на достъпа до тези определени части), а ако такова ограничаване не е възможно, как да се изпълни изискването за разрешение (например посредством отделно заявление за издаване на разрешение). Моля, направете справка с подраздел 2.3.4 за повече информация относно определянето на контролираната технология.

Износ на употребявано оборудване за проверка на размерите

Научноизследователски отдел Б иска да продаде употребявана система за рентгенова томография за триизмерно контролиране на дефекти на университет в Бразилия. Оборудването фигурира в 1B001.f.1.

Изделията в 1B001.f.1. не са включени в ГРСИ (ГРСИ 003: износ след поправка/замяна; EUGEA 004: временен износ за изложение или панаир) с обхват Бразилия като местоназначение. Това налага научноизследователски отдел Б да подаде заявление за индивидуално разрешение, тъй като става дума за една сделка към един краен потребител.

2.3.8. *Контрол върху износа на непосочени в списък изделия с двойна употреба*

Някои изделия не отговарят на техническите спецификации от приложение I, но въпреки това са чувствителни от гледна точка на разпространението поради техническите им възможности или опасения, свързани с предполагаемата им крайна употреба.

Съгласно член 4 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба националните органи могат да налагат разрешителен режим за изделие, което не е посочено в приложение I, ако има (подозрения за) връзка с употреба в програма за оръжия за масово унищожение, (подозрения за) крайна употреба за военни цели в държава, на която е наложено оръжейно ембарго ([23]), или (подозрения за) употреба на изделието като компонент от военно оборудване, изнесено без разрешение или в нарушение на разрешение. Тази разпоредба е позната като „всеобхватен контрол“ и в случай, когато има предполагаема потенциална употреба на изделията ви в един от горепосочените сценарии, е препоръчително да се свържете с вашия национален орган за допълнителна информация.

Съгласно член 5 на Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба за износа на непосочени в списък изделия за кибернаблюдение може да се прилага разрешителен режим, в случай че сте били информирани от компетентния ви орган или ако сте получили информация — в съответствие с вашите констатации от надлежната проверка — че има опасения, свързани с крайната употреба за вътрешни репресии и/или за сериозни нарушения на правата на човека и на международното хуманитарно право.

Съгласно член 9 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба дадена държава — членка на ЕС, може да забрани или да наложи разрешителен режим за износа на непосочени в приложение I изделия с двойна употреба от съображения за защита на обществената сигурност, включително предотвратяване на терористични актове, или на правата на човека. Списък с такива национални мерки е съставен от Европейската комисия и публикуван в *Официален вестник*. Той е достъпен и на уебсайта на Европейската комисия ([24]).

В допълнение 7 са обобщени изискванията за разрешение за износ и трансфер в рамките на ЕС на изделия с двойна употреба.

([23]) Понастоящем оръжейно ембарго по смисъла на член 4, параграф 1, буква б) от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба е наложено на следните държави: вж. https://www.sanctionsmap.eu.

([24]) https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/.

2.3.9. *Червени флагове*

Бдителността по отношение на признаци за подозрителни запитвания или сътрудничество е от съществено значение за противодействие на рисковете от разпространение на ОМУ, техните носители и дестабилизиращото натрупване на конвенционални оръжия. Силно препоръчително е споделянето на подозрителна информация с вътрешното ви звено за контакт по въпросите на съответствието. В някои случаи споделянето на информация с компетентния орган за контрол върху износа може да бъде задължително по силата на законодателството на ЕС и националните законови и подзаконови актове.

В допълнение 3 се съдържа списък с „червени флагове“, които помагат на изследователите или на персонала за проверка на съответствието да извършват първоначална преценка дали може да е приложим контрол върху износа на изделия с двойна употреба. В този списък червените флагове се групират според изследването, крайната употреба и крайния потребител, начина на изпращане и финансирането, финансовите и договорните условия. Списъкът е особено полезен за изделия с двойна употреба, които не са посочени в списък (за да се определи дали може да се приложи всеобхватен контрол). Добра практика е и списъкът да се използва при събирането на необходимата информация по време на процеса на подаване на заявление за издаване на разрешение за посочените изделия с двойна употреба.

2.3.10. *Контрол на техническата помощ*

Има два типа контрол на техническата помощ, като единият се регулира в Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, а другият — в съответствие с националното законодателство на държавите — членки на ЕС.

Съгласно Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба технологията може да бъде под формата на техническа помощ, като например устни инструкции, обучение, предаване на технически познания и умения или консултантски услуги, включително по телефон или чрез електронни средства. Ето защо инструкциите, отправени към колега, работещ в научноизследователски институт в трета държава, могат да представляват техническа помощ. Техническата помощ трябва да бъде достатъчно конкретна, за да достигне праговете за технологии в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

Освен посочените технологии с двойна употреба под формата на техническа помощ, изброени в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, техническата помощ обхваща и всички останали видове техническо подпомагане, свързано с поправяне, разработване, производство, сглобяване, изпитване, поддръжка или всякакво друго техническо обслужване, предназначено за употреба във връзка с разработка, производство, обработка, експлоатация, поддръжка, складиране, откриване, идентифициране или разпространение на химически, биологични или ядрени оръжия, или други ядрени взривни устройства, или за разработка, производство, поддръжка или съхранение на ракети, способни да пренасят такива оръжия, или свързано с военна крайна употреба на местоназначения, на които е наложено оръжейно ембарго.

2.3.11. Контрол върху износа и ограничителни мерки (санкции)

Чрез контрола върху износа и санкциите се налагат забрани или ограничения. Докато контролът върху износа е насочен към (не)посочени в списък изделия и към проверката на износа във всеки отделен случай, санкциите са насочени основно към забрани за пътуване, замразявания на активи и забрани за предоставянето на икономически ресурси на определени лица и субекти и/или към браншови мерки (като ограничаване на определени изделия и услуги до конкретни държави (в някои случаи — до всички крайни потребители в дадена държава). В настоящите насоки не се предоставя конкретна информация за санкциите на ЕС.

Вж. картата на санкциите на ЕС за общ преглед на всички приложими санкции на ЕС към момента, както и списъка на конкретните лица и субекти: https://www.sanctionsmap.eu/.

За обща информация относно санкциите на ЕС вж. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions_bg.

Допълнителни насоки могат да бъдат предоставени на национално равнище.

2.3.12. *Често задавани въпроси*

Кой е износителят по смисъла на Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба?

Определението за „износител“ обхваща както физически, така и юридически лица. Това означава, че износителят може да бъде научен изследовател от свое име или научноизследователската организация от името на изследователя. Определението за „износител“ се прилага не само по отношение на операции по износ, но и за всички контролирани дейности от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, включително за трансфери в рамките на ЕС на изделия, посочени в приложение IV. Научноизследователската организация изготвя вътрешни договорености относно това кой ще подаде заявление за разрешение.

Следва да се отбележи, че идентифицирането на износителя се различава от идентифицирането на износа. Когато гостуващ изследовател от трета държава получи достъп например до контролирана технология в университетски комплекс в рамките на митническата територия на Съюза, то тогава не се осъществява износ. Когато този изследовател се завърне в своята трета държава и донесе със себе си контролираната технология, тогава се осъществява износ, който изисква одобрено и валидно разрешение. Следователно преди такъв износ трябва да се подаде заявление за издаване на разрешение. Заявление за разрешение трябва да подаде последното лице в рамките на митническата територия на Съюза, което взема решение относно предаването на контролираната технология извън ЕС. Решение относно това кой може да подаде заявление за издаване на разрешение се взема от всяка държава — членка на ЕС. Това може да е гостуващият изследовател от трета държава, но в много случаи той ще трябва да има представител, установен в рамките на митническата територия на Съюза. Независимо кой е износителят, когато такава контролирана технология напусне митническата територия на Съюза без одобрено и валидно разрешение, се извършва нарушение на контрола върху износа.

Ако дадена публикация съдържа контролирана технология, трябва ли авторът, университетът или издателят на научна литература да подадат заявление за разрешение?

Важното в този случай е, че физическо или юридическо лице трябва да подаде заявление за разрешение и по този начин да действа като износител. Кое ще е това лице зависи от вътрешната политика или договорното споразумение между автора на публикацията и издателя на научна литература. Ако издателят е установен извън ЕС, тогава последното лице в ЕС, което взема решение относно предаването на контролираната технология извън ЕС, трябва да подаде заявление за разрешение.

Може ли служител на научноизследователска организация, който е в чужбина на професионално посещение, да осъществи отдалечен достъп до контролирана технология или софтуер на сървъра на установена в ЕС научноизследователска организация?

Служителите, които осъществяват достъп до контролирана технология или софтуер в чужбина при професионално посещение, като цяло трябва да подадат заявление за разрешение преди пътуването. Някои държави — членки на ЕС ([25]), считат за основен фактор в този случай дали достъпът до контролираната технология или софтуер е осъществен в чужбина от други лица (освен служителя(ите).

Кой трябва да подаде заявление за разрешение в случай на научноизследователски консорциум с партньори в няколко държави — членки на ЕС, и партньори от трети държави?

Износителят, а съответно и лицето, което трябва да подаде заявление за разрешение, е именно договорният партньор на получателя в третата държава, който има правомощията да вземе решение за изпращане и предаване на изделията от митническата територия на ЕС (за изделия от приложение I). С други думи, може да е необходимо партньорът в консорциума или самият ръководител на консорциума да подаде искане за разрешение преди изпращането на изделията с двойна употреба. Това зависи от договорните споразумения между партньорите в консорциума и неговия ръководител.

РАЗДЕЛ 3

Създаване или преразглеждане на вътрешна програма за съответствие за научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба

Ролята на всяка вътрешна програма за съответствие (ВПС) е систематично да разглежда и ограничава един или няколко вида риск, за да осигури съответствие със задълженията, определени в законодателството или поети доброволно от дадена организация.

В научноизследователската среда определянето на мерки за постигане на съответствие с цел спазване на законовите и подзаконовите актове за контрол върху износа е процес, който изисква време и усилия.

В раздела по-долу се разглеждат всички основни елементи, които една научноизследователска организация следва да взема предвид, когато проектира или преразглежда вътрешната си система за постигане на съответствие при износа на изделия с двойна употреба.

([25]) Вж. допълнение 9 за данните за контакт с компетентните органи или се свържете със служителя по съответствието във вашата научноизследователска организация, за да определите какво е положението във вашата държава — членка на ЕС.

3.1. **Оценка на риска**

Когато прави преглед дали и в каква степен дейността ѝ може да подлежи на контрол върху износа на изделия с двойна употреба, научноизследователската организация трябва да извърши първоначална оценка на риска, като разгледа следните параметри: ([26])

1. Предметът на нейните дейности (например дисциплини и научноизследователски области, в които извършва дейност). За общ преглед на научноизследователските области, които е по-вероятно да бъдат засегнати от контрола върху износа, вж. допълнение 1.
2. Типът и обхватът на тези дейности (например полеви изследвания, онлайн и дистанционно обучение и брой международни сътрудничества и чуждестранно участие в дейностите ѝ).
3. Текущото състояние на институционалните политики и стандартизирани процедури (например вид организационна структура, съществуващи мерки за ограничаване на рисковете за сигурността и преобладаващи нагласи сред персонала).

Тези параметри трябва да бъдат оценени в съответствие със законовите задължения, определени от законодателството в рамките на ЕС и на национално равнище за контрол върху износа ([27]). В края на тази първоначална оценка на риска научноизследователската организация ще може да определи конкретния си рисков профил във връзка с изделията с двойна употреба. Това ще помогне на организацията да се информира за тези части от научноизследователската ѝ дейност, които е необходимо да бъдат обхванати от ВПС (обхват на вътрешната система за съответствие по отношение на износа) и да насочи ВПС към свързаните с организацията конкретни обстоятелства (например структура, институционални процедури и налични ресурси).

Първоначалната оценка на риска е ключова за разработването и прилагането на мерки за ВПС, които да бъдат ефективни, пропорционални и съобразени със специфичния профил на организацията. Често е препоръчително да се започне с преглед на дейностите/научноизследователските области, които изискват незабавни действия, и областите, които лесно могат да се идентифицират като включващи изделия с двойна употреба. След това ВПС може да бъде разширена, така че да обхваща допълнителни рискове и по-надеждни процедури за ограничаване на риска. Интегрирането на вътрешни мерки за постигане на съответствие по отношение на изделията с двойна употреба спрямо съществуващите институционални политики и процедури често е от съществено значение за повишаване на ефективността и създаване на полезни взаимодействия.

Научноизследователските организации следва да вземат предвид динамичната правна и научноизследователска среда, при която рисковете следва да бъдат определяни и подлагани на преоценка редовно, като вътрешните мерки за постигане на съответствие зависят от променящите се контролни списъци и от дейностите, които научноизследователската организация предприема всеки път. Всъщност по-задълбочена оценка и класифициране на материалите, оборудването, софтуера и технологиите, включени или произвеждани в рамките на научно изследване, се извършват по време на „процеса и процедурите за проверка на износа“, обяснени в рамките на основен елемент 4.

3.2. **Основните елементи на ВПС**

Настоящият раздел се основава на Препоръка (ЕС) 2019/1318 на Комисията от 30 юли 2019 г. относно вътрешните програми за съответствие във връзка с контрола на търговията с изделия с двойна употреба съгласно Регламент (ЕО) № 428/2009 на Съвета.

Той представлява адаптиране на основните елементи на ВПС, за да ги направи по-подходящи за използване в научноизследователски контекст. Адаптирането се основава на отзивите, получени от научноизследователската общност, и е структурирано в съответствие със следните подраздели:

(1) Ангажимент на висшето ръководство за постигане на съответствие

(2) Структура на организацията, отговорности и ресурси

(3) Обучение и повишаване на осведомеността

(4) Процес и процедури за проверка на износа

(5) Преглед на изпълнението, одити, докладване и коригиращи действия

(6) Водене на регистри и документация

(7) Физическа и информационна сигурност

В допълнение 4 е представен контролен списък за всеки основен елемент с цел подпомагане при разработването на ВПС или на по-късен етап — при преразглеждането на съществуваща ВПС.

([26]) C. Charatsis, „Interferences between non-proliferation and science:„exporting“ dual-use know-how and technology in conformity with security imperatives“ (Взаимодействия между неразпространението на оръжия и науката: „износът“ на ноу-хау и технологии с двойна употреба в съответствие с приоритетите в областта на сигурността), Служба за публикации на Европейския съюз (Съвместен изследователски център — Европейска комисия и Université de Liège), декември 2017 г., стр. 153—155. Вж. също глава 8 от същата публикация като пример за първоначална оценка на риска в изследователска среда.

([27]) В раздел 2 от настоящите насоки е представен общ преглед на задълженията за контрол върху износа на равнището на ЕС.

3.2.1. *Ангажимент на висшето ръководство за постигане на съответствие*

Ангажиментът на висшето ръководство и подкрепата за ВПС са важни както символично, така и по практически причини. Ясно заявен ангажимент за постигане на съответствие със законодателството за контрол върху износа от страна на висшето ръководство/функционалното звено на организацията може да подобри осведомеността на персонала, да повиши значението, което се отдава на такива мерки за постигане на съответствие, и да доведе до подобряване на човешките и техническите ресурси на други отдели в организацията.

Какво се очаква от научноизследователските организации?

Както във всяка организация, ангажиментът от страна на висшето ръководство има за цел да повиши легитимността на мерките за постигане на съответствие и да създаде или подобри организационната култура, която допринася за съблюдаване на приоритетите, свързани с контрола върху износа на изделия с двойна употреба. В научноизследователска среда ангажиментът на висшето ръководство е от съществено значение за насърчаването и оказването на активна подкрепа за изготвянето на ВПС.

Предвид факта, че научноизследователските организации и особено университетите често имат децентрализирани модели на организационна структура, може да е полезно да се обмисли изразяване на ангажимента на равнище отдел, факултет или институт (например от деканите на факултети/институти). Такъв подход може да е особено уместен за организации, които имат само няколко отдела, които е възможно да бъдат засегнати от контрол върху износа.

Този елемент се конкретизира чрез писмена декларация и подкрепа от висшето ръководство, което се изразява в адекватни организационни, човешки и технически ресурси за ВПС на организацията. Със заявяването на такъв ангажимент всички съответни заинтересовани членове на персонала се приканват да спазват съответното законодателство на ЕС и националните законови и подзаконови актове на държавата членка и да предприемат необходимите предпазни мерки, когато използват контролирани входни данни или постигат резултати от научни изследвания, които са чувствителни и може да подлежат на контрол.

Какви стъпки са включени?

Изгответе декларация за ангажимент, в която се посочва, че членовете на персонала (научен и административен) спазват цялото законодателство на ЕС и всички национални законови и подзаконови актове за контрол върху износа на изделия с двойна употреба, като прилагат мерките за ограничаване на риска, предвидени в политиките и процедурите на организацията. Позовете се на възможните последствия от случаите на несъответствие за организацията и свързаните с тях лица.

Ясно и редовно представяйте декларацията за ангажимент на всички потенциално засегнати членове на персонала (както и на персонала, който няма роля в контрола върху износа на изделия с двойна употреба), за да повишите осведомеността и да насърчавате култура на постигане на съответствие със законовите и подзаконовите актове за контрол върху износа на изделия с двойна употреба.

Обмислете използването на всички налични средства (електронни или печатни) за популяризиране на декларацията за ангажимент и източниците на информация за вътрешните процедури за постигане на съответствие на организацията ([28]).

3.2.2. *Структура на организацията, отговорности и ресурси*

Всяка научноизследователска организация е уникална и затова няма един-единствен начин за организация на процедурите за постигане на съответствие и разпределение на съответните отговорности. Наличието на добре определен набор от процедури и отговорности за съответствие на износа обаче може да помогне на организацията да постигне целите по отношение на съответствието и да подобри модела си на управление като цяло.

Какво се очаква от научноизследователските организации?

В научноизследователски контекст има различни видове отговорност, които трябва да се вземат предвид. Обикновено тези отговорности се споделят както от административния, и научния персонал.

([28]) Научноизследователските организации биха могли също да обмислят възможността за разпространение на декларацията както на публични, така и на вътрешни уебсайтове, в кодекси за поведение и правилници за длъжностите лица, за да информират персонала за значението на контрола на търговията и цената на несъответствието за научноизследователската общност и университета.

Първият вид отговорност засяга цялостната отговорност за въвеждане на политики на организацията за постигане на съответствие, като тя се поема от ръководството на организацията. Тази отговорност може да включва одобряване на заявления за разрешение, упражняване на надзор за адекватното разпределение на ресурсите за постигане на съответствие, както и осигуряване на редовно преразглеждане и актуализиране на въведените мерки за постигане на съответствие. В някои държави членки тази функция трябва да се упражнява от член на висшето ръководство.

Вторият вид отговорност изисква установяването на функция за постигане на съответствие на износа, което да носи отговорност за разработването и/или изпълнението на мерките за постигане на съответствие на организацията. Задачите на тази функция може да включват: отговаряне на запитвания относно контрола върху износа, вземане на решения дали е уместно да се подаде заявление за издаване на разрешение и какви мерки за ограничаване са необходими за дадена дейност. Функцията за контрол върху износа може също така да помага на персонала при разбиране на условията за получаване на разрешение, да извършва надлежни проверки и да поддържа съответните регистри.

Тази отговорност обикновено се поема от отдел с опит в спазването на законови задължения и взаимодействието с персонала на организацията и външните сътрудници ([29]). Би трябвало да има поне едно лице в организацията, на което да е поверена задачата за постигане на съответствие на износа. Ако е възможно, при тази функция за контрол върху износа следва да няма конфликт на интереси. Освен това следва да има пряк достъп до висшето ръководство и задължение за докладване пред него.

В допълнение може да е необходимо да се определят звена за контакт в някои отдели в организацията, които могат да повишават осведомеността, да насочват административния и научния персонал, когато възникне съответен проблем, и, ако е необходимо, да пренасочват запитвания и искания към функцията за контрол върху износа.

Третият вид отговорност се отнася до въвеждането на практически стъпки, които да бъдат изпълнявани от научния персонал, за да се осигури спазване на изискванията на организацията в областта на съответствието. Тази функция включва задачи като идентифициране на проекти, за които може да се изисква разрешение, извършване на проверки на крайната употреба/крайния потребител, както и предприемане на предписаните мерки за ограничаване на риска и предоставяне на одобрения при изпълнението на научноизследователските дейности. Въпреки че всички заинтересовани членове на персонала трябва да се придържат при изпълнението на работата си към процедурите на организацията за постигане на съответствие, обикновено отговорността за идентифициране на чувствителни проекти и извършване на необходимите проверки се поема от ръководителя на проекта. Често това е лицето, което осигурява финансирането и координира проекта в рамките на организацията, наричано също главен изследовател в определен научноизследователски контекст.

Административният персонал (например от отдела за обществени поръчки и правния отдел) може да контролира определени задачи по постигане на съответствие, предвидени в политиките за постигане на съответствие. Този персонал може да бъде част от функцията за постигане на съответствие на износа или просто да работи в тясно сътрудничество с нея.

Административният персонал трябва да може да идентифицира проблемите, които са убегнали от вниманието на научноизследователския персонал. По този начин обученият административен персонал също може да действа и като „страж“ в случай на неуспех на всички останали защитни мерки ([30]).

В допълнение 6 са представени два примера за възможна организационна структура за постигане на съответствие в научноизследователска среда.

Какви стъпки са включени?

Определете кои части от организацията ви имат отношение към постигането на съответствие по отношение на контрола върху износа. Идентифицирайте и определете лицето(ата), което(които) носи(ят) цялостната отговорност, и назначете поне едно лице да отговаря за функцията за постигане на съответствие на износа. В зависимост от нуждите на организацията това лице може да се занимава със задачите, свързани с контрола върху износа на изделия с двойна употреба, само през една част от работното си време.

([29]) В зависимост от структурата на организацията звеното, което най-вероятно ще има опит в изпълнението на такива задачи, ще бъде „службата по съответствието“, „правният отдел“, „научноизследователската служба“, „отделът по сигурността“ или „службата по трансфер на технологии“. Използваните конкретни названия са предполагаеми наименования, които се използват често от различни научноизследователски организации. Списъкът с примери на предлагани отдели не е изчерпателен.

([30]) Например докато обработва договори и споразумения, обученият административен персонал може да идентифицира договорни изисквания, които евентуално да представляват проблем по отношение на контрола върху износа (например ограничения за достъп до резултатите от изследванията), да обърне внимание на чувствителни теми от приложни изследвания и/или да изрази съмнения относно крайни потребители/крайна употреба и съответни местоназначения/националности. Също така администрацията може да попадне на несъответствия с условията на разрешенията за износ или други изисквания на ВПС по време на изпълнението на проекти и научноизследователски дейности и да докладва на функцията за постигане на съответствие на износа.

Вземете предвид всички различни видове отговорности и функции, свързани с постигането на съответствие. Определете ясни процеси и отговорности както за административния, така и за научния персонал. Започнете с отделите, които извършват изследвания в критична област, и с развитието на системата за постигане на съответствие разширете обхвата към по-малко чувствителни отдели. Не пропускайте да определите как се делегират правомощията (например в случай на заболяване или отпуск) и заместниците в случай на отсъствие, когато е възможно.

Уверете се, че за ВПС са разпределени подходящи ресурси, и обмислете какви познания и умения са необходими по отношение на правния и техническия експертен опит. Препоръчително е да бъдат изготвени писмени длъжностни характеристики.

Подгответе се да използвате в пълна степен експертните познания и опит, които вече са налице в различните части на организацията. Консултирайте се с колеги от различни отдели (например отдела за обществени поръчки, отдела по сигурността и правния отдел) за начините, по които наличните политики и процедури могат да се приспособят към изискванията за съответствие на износа. Обмислете въвеждането заедно с екипа за ИТ поддръжка на онлайн инструменти и процедури, които да улеснят въвеждането на вътрешни мерки за постигане на съответствие.

Кодифицирайте политиките и процедурите на организацията за постигане на съответствие на износа, включително главната верига на отговорност, в наръчници/ръководства, и ги направете достъпни за организацията онлайн и на хартиен носител. Опитайте се да използвате възможно най-точен и ясен език. Обмислете включването на примери и случаи от практиката, като представените в настоящите насоки или в национални източници.

Уверете се, че научният и административният персонал знае какви процедури да следва и кое е звеното за контакт, когато възникнат въпроси, свързани с контрола върху износа.

3.2.3. *Обучение и повишаване на осведомеността*

Обучението и повишаването на осведомеността са важен елемент от всяка ВПС и те следва да са съобразени с конкретната ситуация в научноизследователската организация. Повишаването на осведомеността се счита за първата стъпка в подпомагането на научния и административния персонал при разбирането рисковете за сигурността и изпълняването на отговорностите им съгласно законодателството за контрол върху износа и ВПС на организацията. Обучението включва специализирани курсове, съобразени с функциите и персонала на организацията, засегнати от контрола върху износа.

Какво се очаква от научноизследователските организации?

Научноизследователските организации трябва да обмислят провеждането на инициативи за повишаване на осведомеността и обучение на различни равнища посредством различни средства и с разнообразни цели.

Първо, общото въведение в проблемите на контрола върху износа за всички потенциално засегнати членове на научноизследователския персонал и студентите е важно за повишаване осведомеността и популяризирането на култура на отговорност в цялата организация. Това може да се постигне чрез включване на препратки към целите на контрола върху износа и свързаните с него вътрешни мерки в кодекси за поведение, уебстраници за етиката и добросъвестността в научните изследвания, както и в предоставяни редовно курсове по обща сигурност и безопасност ([31]).

На второ място, общо обучение и дейности за повишаване на осведомеността следва да бъдат разработени за тези членове на научния персонал, които са от отдели в организацията, идентифицирани като имащи отношение към контрола върху износа при първоначалната оценка на риска и при последващите преоценки. Целта на тези обучения е да запознае персонала с изискванията на контрола върху износа и да се гарантира, че те ще могат да предприемат необходимите действия при възникването на проблем или опасения при проектирането, планирането и осъществяването на научните им изследвания.

На трето място, следва да се извърши целенасочено обучение на административния персонал, занимаващ се с прилагането на различни процедури за вътрешен контрол, като свързаните със сигурността, обществените поръчки, трансфера на технологии, договорите и научноизследователското сътрудничество. Също така следва да се организира специализирано обучение за научноизследователския персонал, който бива редовно засегнат от прилагането на контрола върху износа поради участието му в чувствителни проекти, изискващи особено внимание и мерки за контрол.

([31]) Научноизследователските организации и особено университетите биха могли да предприемат допълнителни инициативи за включване на раздел, свързан с повишаване на осведомеността относно неразпространението и проблемите на контрола върху износа, в учебните програми по най-чувствителните дисциплини.

Дадена научноизследователска организация може да извършва доста различаващи се видове изследвания, а контролните списъци за целите на износа на изделия с двойна употреба са свързани със широк спектър от изделия и технологии. Това предполага нуждата да се обмисли разработването на учебни материали и подходи, съобразени с аудитории от различни отдели, с различни експертни познания и опит.

Предвид динамичния характер на законодателството за контрол върху износа и разработките в тази област, обучението следва да се извършва ежегодно, като персоналът, който носи основната отговорност за функционирането на ВПС, следва редовно да актуализира наличните инструменти и информационни материали.

Моля, проверете с вашия национален орган дали са налични допълнителни ресурси, като абонамент за информационни сесии и бюлетини, национални ръководства и обучения.

Какви стъпки са включени?

Осигурете задължително продължаващо обучение за всички членове на персонала, които потенциално участват в дейности, свързани с контрол върху износа на изделия с двойна употреба, за да повишите осведомеността за проблемите с контрола върху износа и да създадете култура на отговорност в цялата организация.

Когато е възможно, използвайте съществуващи инициативи за обучение, като въвеждащи курсове за новоназначен персонал, за да включите позоваванията на изискванията и мерките за постигане на съответствие на износа. Следвайте същия подход при правилниците за длъжностните лица и учебните материали, които вече се използват.

Гарантирайте чрез инструменти за повишаване на осведомеността (например схеми на вземане на решения, вътрешни уебстраници, бележки за информиране и потвърждаване при съответните процедури за контрол върху износа), че всички съответни членове на персонала са информирани за всички вътрешни политики и мерки относно контрола върху износа. Използвайте материали, съдържащи информация за относимото законодателство на ЕС за контрол върху износа на изделия с двойна употреба, контролните списъци и ограничителните мерки, както и за националните мрежи и ембарго. Обмислете изготвянето на лесни за използване инструменти (разработени вътрешно или предоставени от външни източници), които да предоставите на всички съответни членове на персонала, за да улесните ориентирането в правната документация и нейните актуализации. Ако е възможно, обмислете използването на персонализирани обучения за административния и научния персонал.

Обмислете, когато е целесъобразно, използването на възможности за национални обучения или такива на ЕС, свързани с контрола върху износа на изделия с двойна употреба.

Когато е възможно, включете извлечени поуки от прегледи на изпълнението, одити, доклади и коригиращи действия в програмите си за обучение или за повишаване на осведомеността относно износа. И обратно, обръщайте внимание на всички сигнали за недостатъчно доброто функциониране на въведените мерки за постигане на съответствие.

3.2.4. *Процес и процедури за проверка на износа*

Този елемент съдържа вътрешни мерки, които организацията следва да въведе, за да се гарантира, че не се осъществява „износ“ без необходимото разрешение или в нарушение на всички съответни ограничения или забрани за износ.

При процеса за проверка на износа се събира и анализира съответна информация, свързана със следните аспекти: класификация на изделията, оценка на риска за дейността, определяне на разрешението и подаване на заявление за него, както и контрол след издаване на разрешение. Докато изпълнява долупосочените стъпки, научноизследователската организация трябва да разработи и извърши процес за проверка на износа, като вземе предвид различните видове предприемани дейности, съществуващите институционални политики и процедури и конкретните предизвикателства, свързани с рисковия профил на организацията.

Какво се очаква от научноизследователските организации?

Процесът за проверка на износа е в основата на вътрешните мерки за постигане на съответствие на организацията. Въвеждането на този елемент трябва да бъде споделено от административния и научния персонал, тъй като неговата роля по отношение на съответствието има взаимноподсилващо се въздействие върху функционирането на ВСП. Целта е да се установят процедури на проверка, при които се посочват стъпките, необходими за постигане на съответствие със законодателството за контрол върху износа и политиките за вътрешен контрол на организацията. В зависимост от обхвата и чувствителността на предприетите научни изследвания процесът за проверка на контрола върху износа може да бъде от значение за няколко дейности:

— износ на изделия (чрез материални средства за трансфер),

— договаряне (основно с международни партньори) ([32]),

— патентоване/лицензиране на резултати от научни изследвания,

— публикуване (например статии, конферентни материали, софтуер),

— електронно предаване (включително предоставяне на изделия онлайн),

— наемане на персонал и приемане на посетители (най-вече такива, свързани със санкции),

— пътувания в чужбина.

Научноизследователските организации могат да обмислят коригирането на институционалните си политики и процедури, свързани с всички гореспоменати дейности, като добавят проверки и верифициране във връзка с контрола върху износа. През по-голямата част от времето неуниверситетските научноизследователски институти разполагат с въведени централизирани процедури, които могат да бъдат адаптирани така, че при тях да се вземат предвид такива процедури по проверка и ограничаване на рисковете. Университетите могат да изберат да следват същия подход, който е съобразен с нуждите им.

В научноизследователски организации и особено в университети могат да се осъществяват дейности, свързани с контрол върху износа, в контекста както на официални сътрудничества с външни партньори, така и при неформален обмен. Във втория случай обменът може да се извършва най-вече на равнище отделни изследователи. Ето защо процесът за проверка на износа трябва да обхваща и двете възможности и да се въведат процедури за проверка и контрол за определяне дали конкретна научноизследователска дейност включва „износ“ на контролирано изделие.

Отделните изследователи трябва да могат да идентифицират и да докладват за проблеми с контрола върху износа, докато провеждат изследванията си. Това може да бъде осъществено чрез инструменти с общо предназначение, като схеми на вземане на решения, които водят изследователите през стъпките за идентифициране на възможни проблеми с контрола върху износа ([33]). Освен това към институционалните процеси за разрешаване на гореспоменатите дейности могат да бъдат интегрирани целенасочени процедури и проверки. Например научноизследователските организации биха могли да добавят в онлайн системите си за одобрение на пътувания в чужбина информационна бележка и изискване изследователите да извършват проверки във връзка с контрола върху износа преди подаването на искане ([34]).

Освен това процедурите за проверка на износа следва да бъдат включени на етапа планиране на научноизследователски проект, преди сключването на официално споразумение с други партньорски организации. На този етап определянето на целите на проекта и източника на финансиране вече може да имат значение по отношение на контрола върху износа.

Проблем с контрола върху износа може да възникне на различни етапи от жизнения цикъл на проекта. В някои случаи получаването на разрешение за контрол върху износа може да стане необходимо едва на финалния етап на научноизследователски проект, когато научноизследователската организация/изследователят реши да сподели резултати, подлежащи на контрол върху износа, с трети страни, например посредством лицензионно споразумение. Това подчертава значението на въвеждането на проверки във връзка с контрола върху износа в различни институционални процедури.

В други ситуации — особено свързани със сътрудничество с международни партньори — научно изследване може да включва разкриването на чувствителни технологии и изпращането на подлежащи на контрол върху износа резултати на различни етапи от проекта. Ето защо за проектите, обозначени като чувствителни, е целесъобразно да се добавят проверки във връзка с контрола върху износа и мерки за ограничаване на риска през целия жизнен цикъл на проекта. Това е важно да се посочи в споразумението, подписано с другите организации.

Във всички случаи, разгледани по-горе, при процедурите за проверка на износа, които трябва да бъдат установени, следва да се вземат предвид следните аспекти:

— класификацията на изделията, включително софтуера и технологиите,

— оценка на риска за дейността,

  — проверки на местоназначения и субекти с наложено ембарго или санкции или на чувствителни местоназначения и субекти ([35]),

([32]) Това включва споразумения за финансиране и сътрудничество в рамките на договори, меморандуми за разбирателство и т.н.

([33]) Такъв инструмент може да се публикува онлайн, на вътрешния уебсайт на организацията, например в раздела, свързан с добросъвестността в научните изследвания или със съответствието с наредбите за сигурност и безопасност. Той може да принесе известна полза и по отношение на повишаването на осведомеността.

([34]) Приема се, че не всички научноизследователски организации разполагат с институционални политики за разрешаване на всички дейности, които представляват потенциален риск във връзка с контрола върху износа. Освен това неформалният обмен и сътрудничество обикновено не са резултат от разрешение, дадено посредством институционален механизъм.

([35]) На чувствителните местоназначения и субекти не се налагат ембарго или санкции, но изпращането или предаването на (определени) изделия с двойна употреба до тях може да бъде критично в отделни случаи, например поради опасения във връзка с разпространението на оръжия или правата на човека. Правителствата на държавите членки могат да приложат собствен подход по този въпрос. В случай на съмнение се свържете с компетентния си орган.

— проверка на заявената крайна употреба и на участващите страни,

— проверка на риска от отклоняване,

— всеобхватен контрол за непосочени в списък изделия с двойна употреба.

Ако резултатът от класификацията на изделията и оценката на риска за дейността водят до заключението, че дейността подлежи на контрол, трябва да се обхванат и допълнителни аспекти, както следва:

— определяне какво разрешение е необходимо (например за износ, брокерска дейност, трансфер и транзит) и подаване на заявление за такова разрешение; и ([36])

— контрол след издаване на разрешение, включително контрол на пратките и съответствие с условията на разрешението.

В ограничени случаи може да се определи, че организацията или отделният изследовател трябва да се въздържат от определена дейност или че даден проект или ангажимент със сътрудничеща организация не може да се осъществи. Такъв например може да бъде случаят, когато участваща страна е включена в ограничителен списък в рамките на санкции или когато организацията приеме за висок риска резултатите от научните изследвания да се използват за престъпни цели в трета държава. Също така е възможно компетентният орган да откаже (т.е. да отхвърли) заявление за разрешение за износ в съответствие с приложимото законодателство за контрол върху износа, *например* ако оценката му покаже риск от разпространение на оръжия.

В случай на съмнение или подозрение по време на процеса за проверка на износа, по-специално по отношение на резултатите от проверката на заявената крайна употреба и на участващите страни или на риска от отклоняване, консултирайте се с компетентния орган в държавата — членка на ЕС, в която е установена вашата организация.

Какви стъпки са включени?

Изгответе процедури за проверка на износа, даващи възможност на организацията ви да извършва оценка на риска, която обхваща всички различни евентуално чувствителни дейности и източници на риск. Тези процедури ще позволят на отделните изследователи, студенти, ръководители на проекти и членове на административния персонал да допринасят за оценката на рисковете във връзка с контрола върху износа, свързани с дейността на организацията.

Където това е възможно, коригирайте институционалните си политики и процедури, за да се вземат предвид проверките във връзка с контрола върху износа на потенциално чувствителни дейности (изпращане, договаряне, публикуване, споделяне онлайн и т.н.), и направете възможно въвеждането на мерки за ограничаване на риска по отношение на проекти, обозначени като чувствителни.

Обмислете използването на инструменти за оценка на риска с общо предназначение (например схеми) ([37]), както и техники за извличане на данни ([38]) и друг софтуер за проверка на изделия, проекти и свързани с тях дейности във връзка със списъци за контрол върху износа и списъци със субекти и местоназначения, на които има наложени ограничения.

Класификация на изделията

Този аспект на процедурата за проверка има за цел да се разбере дали дадено изделие, използвано или произведено в рамките на научно изследване, попада в обхвата на контролен(ни) списък(ци), или дали в рамките на даден научноизследователски проект ще бъдат използвани контролирани изделия.

([36]) Моля, имайте предвид, че в раздел 2.3.7 се изброяват различните видове разрешения, които може да са приложими за конкретна дейност. В зависимост от местоназначенията и изделията, свързани с контролирана дейност, научноизследователската организация може да се възползва от опростени процедури за получаване на разрешение, като предвидените в ГРСИ.

([37]) Пример за схема на изискванията за разрешение за износ и трансфер в рамките на ЕС на изделия с двойна употреба е предоставен в допълнение 5. Организациите биха могли да обмислят разработването в своите рамки на други схеми и онлайн инструменти, които най-добре отговарят на нуждите им.

([38]) Европейската комисия е разработила инструмент за извличане на текст, който може да помогне на научноизследователските организации да оценят научноизследователските си продукти за минали периоди, за да идентифицират статии, патенти или вече постигнати и публикувани резултати по проекти, финансирани от ЕС, които биха могли да имат потенциално съдържание с двойна употреба. Така научноизследователските организации могат по-добре да ориентират вътрешните си дейности за повишаване на осведомеността и да подсилят мерките си за постигане на съответствие. За повече информация, моля, направете справка с платформата TIM Dual-Use: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/text-mining/tim-dual-use_en.

Това се постига чрез сравняване на техническите характеристики на дадено изделие с националните списъци и списъците на ЕС за контрол на изделията с двойна употреба. Ако е приложимо, посочете дали изделието подлежи на ограничителни мерки (санкции и ембарго), наложени от ЕС или от държавата — членка на ЕС, в която е установена организацията ви ([39]).

Моля, имайте предвид, че софтуерът и технологиите, които отговарят на спецификациите за контрол върху износа, могат да бъдат освободени от него, ако са приложими изключения за „фундаментални научни изследвания“ и информация, която е „обществено достояние“ (вж. раздел 2.3.5).

Опитайте да определите дали в рамките на предвиден проект ще се използват контролирани изделия и проверете дали приносът му ще достигне праговете, посочени в контролния списък. За проекти, които са идентифицирани като представляващи висок риск, осигурете проверки на износа през целия жизнен цикъл на проекта.

Обърнете специално внимание на класификацията на компонентите и резервните части с двойна употреба и на класификацията на софтуера и технологиите с двойна употреба, които могат да бъдат прехвърляни по електронна поща или да се предоставят чрез „облачна“ услуга в чужбина.

Като предпазна мярка предвидете извършването на проверки дали в лабораториите и хранилищата на организацията има изделия с двойна употреба, попадащи в обхвата на контролните списъци. Наличието на такива може да бъде показател за наличието на чувствителни елементи, свързани с контрола върху износа. Проучете възможността да установите дали сред наличностите ви има дадено изделие (ново, използвано или резервно) с възможна двойна употреба, което съответно изисква особено третиране в случай на износ.

Направете справка с ръководителите на проекта и наличните експерти, за да съберете информация за възможната злоупотреба с вашите изделия с двойна употреба в контекста на конвенционалните бойни оръжия или оръжията за масово унищожение.

Докато си сътрудничите с дружества или други научноизследователски организации, добра практика е да поискате допълнителна информация за техническите параметри и състоянието на контрола и класификацията на материалите, компонентите и подсистемите, които ще бъдат използвани от вашата организация.

Както се изисква в член 11, параграф 9 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба относно трансфера в рамките на ЕС, посочете в съответните документи (договори, потвърждения на поръчки, фактури или товарителници), че сделката включва посочени в списък изделия с двойна употреба и те подлежат на контрол ако бъдат изнесени от ЕС.

Оценка на риска за дейността

При процеса за проверка на износа също се вземат предвид партньорите, участващи в чувствителен научноизследователски проект, всички отделни получатели на подлежащи на контрол резултати от научни изследвания, както и рискът тези получатели да използват такива резултати за незаконосъобразни цели. Списъкът с въпроси, свързани с червен флаг, включен в допълнение 3 към настоящите насоки, е полезен при преценката на различните рискове, свързани с дадена дейност.

Проверки на местоназначения и субекти, на които са наложени ембарго или санкции, или на чувствителни местоназначения и субекти

Уверете се, че сред участващите в даден проект или чувствителна дейност страни няма такива, които подлежат на ограничителни мерки (санкции и ембарго), като направите справка с консолидирания списък на санкциите на ЕС ([40]) или с национален списък, ако има такъв.

Проверка на заявената крайна употреба и на участващите страни

Необходимо е да познавате партньора(ите) и да вземете предвид начина, по който той(те) смята(т) да използва(т) изследванията ви, включващи изделия с двойна употреба.

Имайте предвид, че съществуват научноизследователски организации, които действат като прикритие за военни изследвания или имат тесни връзки с държавни субекти.

([39]) Картата на санкциите на ЕС е полезен инструмент, който може да помогне на научноизследователските организации да идентифицират приложимите в ЕС ограничения: https://www.sanctionsmap.eu/#/main.

([40]) Консолидираният списък на санкциите на ЕС е на разположение на следния адрес: https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en. Вж. и бележката под линия по-горе за картата на санкциите на ЕС.

Поискайте заявление за крайната употреба, ако дейността включва посочени в списък изделия с двойна употреба, или когато има опасения относно крайния(те) потребител(и) в случай на непосочени в списък изделия с двойна употреба ([41]). Запознайте се с информацията, предоставена от вашия компетентен орган, относно националните правила и изисквания във връзка със заявленията за крайната употреба ([42]). Моля, имайте предвид, че заявления за крайната употреба могат да се изискват и за споделянето на контролиран софтуер и технология.

Бъдете бдителни за признаци за риск от отклоняване и за подозрителни запитвания или поръчки.

Проверка на риска от отклоняване

Бъдете бдителни за признаци за риск от отклоняване и за подозрителни запитвания за сътрудничество. Може да има признаци, че даден партньор ще използва изделия с двойна употреба, споделени или доставени от организацията ви, в контекста на неразрешени военни изследвания или по отношение на ОМУ и техните носители или други незаконосъобразни цели.

Моля, имайте предвид също, че за непосочени в списък изделия с двойна употреба може да се изисква разрешение за износ, ако проверката на заявената крайна употреба и на участващите страни или проверката на риска от отклоняване пораждат някои опасения по смисъла на разпоредбите относно всеобхватния контрол в член 4 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. Обикновено такава ситуация се отнася до изделия с технически параметри, близки до контролираните.

Всеобхватен контрол за непосочени в списък изделия с двойна употреба

При процеса за проверка на износа следва да се извършва оценка на възможността невключено в списък изделие с двойна употреба да се използва във връзка с чувствителни видове крайна употреба, посочени в член 4 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. Ако изследователят или научноизследователската организация са информирани или подозират, че дадена дейност или проект включва такъв риск, те трябва да се въздържат от допълнително ангажиране с такива научни изследвания и незабавно да информират компетентните органи, които ще вземат окончателното решение дали е необходимо да се подаде заявление за разрешение. За повече информация относно прилагането на всеобхватния контрол вж. раздел 2.3.8.

Определяне на разрешение и заявление за разрешение, включително за контролирани брокерски дейности, дейности по трансфер и транзит

Резултатът от класификацията на изделията и оценката на риска за дейността може да покаже необходимостта от изискване за получаване на разрешение.

Съберете и разпространете информация за обхвата на видовете разрешения (включително индивидуални, глобални и генерални разрешения) и контролираните операции (износ, брокерска дейност, трансфер и транзит), както и относно процедурите за подаване на заявление за разрешение, свързани с приложимия контрол върху износа на изделия с двойна употреба на национално равнище и на равнището на ЕС. Информирайте се за националните мерки за контрол върху износа на изделия с двойна употреба за други дейности, като например техническа помощ. Вж. раздел 2 за повече информация за възможните разрешителни режими.

Обмислете дали можете да се възползвате от опростени процедури за получаване на разрешение (генерални разрешения) за местоназначения, посочени в Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба или в национални мерки.

Уверете се, че всички съответни членове на персонала са информирани за различните видове разрешения и процедури, които трябва да се следват вътрешно и да се изпратят до органа (кой може да подаде заявление и какви стъпки трябва да следва).

([41]) В случай че вашият партньор не е запознат с искането за заявление за крайната употреба, можете да изготвите придружаващо писмо (от една страница), в което се обясняват основните положения на контрола върху износа на изделия с двойна употреба и се посочва, че исканият документ ускорява подаването на заявление за разрешение или че дори може да бъде необходим за получаването на разрешение.

([42]) В член 12, параграф 4 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба се посочва, че предоставянето на разрешение може да бъде свързано със задължение за предоставяне на заявление за крайната употреба. Поради това се информирайте дали компетентният орган за контрол върху износа изисква (1) правилно попълнено и подписано заявление за крайната употреба за едно или няколко разрешения; и (2) дали заявлението за крайната употреба трябва да съдържа и бланката на крайния потребител/получател в държавата на крайното местоназначение. Дори и без национално задължение за представяне на правилно попълнено и подписано заявление за крайната употреба това заявление е полезно средство за проверка на надеждността на крайния потребител/получател, като информацията може да се използва за определяне дали се изисква разрешение за непосочени в списък изделия с двойна употреба, когато са изразени опасения във връзка със заявената крайна употреба по смисъла на разпоредбите относно всеобхватния контрол в член 4 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

Контрол след издаване на разрешение, включително контрол на пратките и спазване на условията на разрешението

Преди действителното изпращане или предаване на контролирано изделие следва да се извърши окончателна проверка за това дали са предприети всички стъпки по отношение на постигането на съответствие. Това е подходящ момент да се направи отново преглед дали изделията са правилно класифицирани, дали са проверени „червените флагове“, дали е извършена проверка на субектите и дали има валидно разрешение за пратката. Имайте предвид, че междувременно може да е била извършена промяна в съответното законодателство. Например: изделието вече е посочено в списък на изделия с двойна употреба или крайният потребител вече е обект на санкции.

Уверете се, че сроковете и условията на разрешението са спазени (включително по отношение на докладването). Моля, имайте предвид, че дадено разрешение може да ограничи трансфера на технологии и софтуер само до определени получатели, и помислете как партньорите, участващи в чувствителни научни изследвания, спазват тези изисквания.

Имайте предвид, че всички промени в данните на организацията (като например име, адрес и правен статут), данните за крайния потребител и/или посредниците и данните за разрешените изделия могат да повлияят на валидността на вашето разрешение.

3.2.5. *Преглед на изпълнението, одити, докладване и коригиращи действия*

Всяка система за управление трябва да бъде проверявана периодично, за да се установяват пропуски и оперативни проблеми, както и за да се коригират политиките и процедурите ѝ въз основа на нова информация, законови изисквания и новооткрити най-добри практики.

Правилно функциониращата ВПС съдържа ясни процедури за докладване относно действията на служителите за уведомяване и поетапните действия при наличие на предполагаем или установен случай на липса на съответствие. Като част от солидната култура на спазване на изискванията научният и административният персонал трябва да се чувства уверен и спокоен, когато повдига въпроси или изразява опасения относно добросъвестното постигане на съответствие.

Прегледът на изпълнението, одитите и процедурите за докладване са предназначени за откриване на несъответствия, за да се изяснят и преразгледат рутинните процедури, ако водят (съществува риск да доведат) до липса на съответствие, и да се подобри ефективността на въведения контрол.

Какво се очаква от научноизследователските организации?

Ролята на този основен елемент е извършването на проверка на ежедневната работа за постигане на съответствие в рамките на организацията, разглеждането на възможности за подобрение и преразглеждане на процедурите за постигане на съответствие, ако това бъде сметнато за необходимо. Получената информация по време на обучение и повишаване на осведомеността, както и другите въведени мерки за докладване, могат да служат за входящи данни за прегледа на изпълнението.

Друг важен компонент на този основен елемент са одитите, които трябва да се изпълняват вътрешно или от независим одитор, за да се проверява дали ВПС се изпълнява правилно. Ако ресурсите позволяват, добра бизнес практика е периодично да се ангажира външен одитор.

Процедурите за докладване предвиждат стъпките (например процедурата за известяване) да се предприемат на вътрешно и външно равнище в случай на предполагаем или известен случай на несъответствие.

Накрая, коригиращите действия представляват набор от коригиращи мерки, които гарантират, че няма отново да възникне несъответствие.

Какви стъпки са включени?

Въведете механизми за контрол като част от редовните операции, чрез които да се следи работният процес в рамките на организацията, за да се гарантира, че всички нарушения се откриват на ранен етап. Например един от подходите е да се използва принципът на двойния контрол за техническа класификация или за резултата от проверката на износа. Вземете предвид ролята както на административния, така и на научноизследователския персонал в процеса на мониторинг.

Разработете и провеждайте одити за проверка на проектирането, адекватността и ефективността на ВПС.

Погрижете се всички елементи от ВПС да са включени в одита.

Погрижете се всички служители, включително студентите, да се чувстват уверени и спокойни, когато повдигат въпроси или изразяват опасения относно добросъвестното постигане на съответствие.

Установете процедури за подаване на сигнали за нарушения и за задействане на поетапни процедури, чрез които да се управляват действията на служителите при наличие на предполагаем или установен случай на липса на съответствие.

Документирайте писмено всички предполагаеми нарушения на националното законодателство и законодателството на ЕС за контрол върху износа на изделия с двойна употреба и свързаните с тях коригиращи мерки.

Предприемете коригиращи действия за адаптиране на операциите за контрол върху износа или ВПС в съответствие с констатациите от прегледа на изпълнението, одита на системата за ВПС или докладите. Препоръчително е тези констатации, включително преразглеждането на процедурите и коригиращите действия, да се споделят с целия персонал, който има отношение към това, и с висшето ръководство. След като коригиращите действия бъдат изпълнени, препоръчително е политиките и процедурите относно ВПС да се адаптират в съответствие с необходимостта, а информация за промените да се предостави в рамките на организацията.

Диалогът с вашия компетентен орган може да допринесе за контрола на щетите и за определяне на възможните начини за укрепване на системата за контрол върху износа на научноизследователската организация.

3.2.6. *Водене на регистри и документация*

Пропорционалното, точно и проследимо водене на регистри, свързани с контрола върху износа на изделия с двойна употреба, е от съществено значение за усилията на научноизследователската организация по отношение на постигането на съответствие. Наличието на всеобхватна система за водене на регистри ще помогне на научноизследователската организация да спазва изискванията на ЕС и на националните изисквания за съхраняване на документацията ([43]), да преразглежда и подобрява мерките си за постигане на съответствие, и ще улесни сътрудничеството с компетентните органи в случаи на запитване относно контрола върху износа на изделия с двойна употреба или при потвърдено несъответствие.

Какво се очаква от научноизследователските организации?

Политиката за съхраняване на документите на научноизследователската организация трябва да съответства на относимите задължения, определени в националното законодателство или в практиката (например задължение за водене и проследяване на документи, свързани с разрешения за износ, за определен минимален период от време), и би могла да предвижда допълнителни изисквания, когато се извършват научни изследвания, включващи контролирани изделия, технологии и софтуер. Поддържането на регистър на взетите решения и предприетите стъпки по време на различните процедури за проверка на износа (например вътрешен документ, описващ техническото решение за класифициране на определено изделие или съвместен проект) може да е в интерес на организацията. Ако например всички необходими записи са обхванати и правилно класифицирани, това ще позволи ефективното търсене и извличане на информация при процедурите за оценка на риска за бъдещи проекти, но също и при периодични одити. От особено значение е и това, че ефективното водене на регистри и документация ще покажат посоката на действие при възникването на съмнение или на случаи на несъответствие.

Научноизследователските дейности в повечето случаи се извършват на съвместна основа и поради това поддържането на подходящи регистри на всички чувствителни дейности може да представлява наистина колективно усилие. В случай че научноизследователската организация предприеме или би могла да предприеме контролирано изследване в сътрудничество с други организации, в официалните споразумения могат да се вмъкнат специални клаузи, уточняващи задълженията на всички участващи страни за спазване на приложимото законодателство за контрол върху износа. Такива клаузи биха могли да изясняват кой носи отговорност за подаването на заявление за разрешение и за спазването на произтичащите от това изисквания за водене на регистри. Необходимо е всички участващи страни да предприемат необходимите стъпки за спазване на изискванията за водене на регистри и за гарантиране, че действията им не са в противоречие със законодателството на държавата — членка на ЕС, в която са установени. ([44])

Какви стъпки са включени?

Проверете законовите изисквания за водене на регистри (период на съхранение, обхват на документите и т.н.) в съответното законодателство на ЕС и националното законодателство на държавата — членка на ЕС, в която е установена организацията.

([43]) Моля, направете справка с общите задължения, определени в член 27 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, и се консултирайте, когато е целесъобразно, с вашия национален орган относно спецификата на задълженията за водене на регистри.

([44]) В зависимост от процедурите за издаване на разрешение на държавата членка е възможно координаторът на консорциума — когато е установен в ЕС — да подаде заявление за разрешение от името на своите партньорски организации. За повече информация, моля, свържете се с вашия национален орган.

За да се гарантира, че цялата съответна документация е налична, помислете за определяне на изисквания за съхранение на записи в договорите със сътрудници.

Създайте адекватна система за документиране и извличане на информация във връзка с контрола върху износа на изделия с двойна употреба. Електронните системи с възможности за ефективно индексиране и търсене са от съществено значение.

Уверете се, че документите, свързани с контрола върху износа, се поддържат по систематичен начин и могат да бъдат предоставени незабавно на правителството ви или на други външни страни за проверки или одити.

Препоръчително е да се води регистър на предишните контакти с компетентния орган също и във връзка с контрола на крайната употреба (крайния потребител) на непосочени в списък изделия с двойна употреба, както и в случай на консултации относно техническата класификация.

3.2.7. *Физическа и информационна сигурност*

Под физическа и информационна сигурност се разбира набор от вътрешни процедури, които имат за цел да гарантират предотвратяването на неразрешено изнасяне на или достъп до изделия с двойна употреба от страна на персонала на организацията, изпълнители, сътрудници и посетители. Те са предвидени, за да функционират в синергия с други вътрешни процедури за сигурност, въведени от научноизследователската организация, и са особено полезни за мониторинг и проследяване на нематериалните трансфери на технологии.

Въпреки че стандартите за физическа и информационна сигурност не са предвидени в Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, мониторингът и опазването на достъпа до контролирани изделия могат да гарантират, че няма да се осъществи неразрешен износ преднамерено или в резултат на небрежност.

Какво се очаква от научноизследователските организации?

Рисковете за сигурността произтичат както от външни, така и от вътрешни заплахи за организацията. Освен това, когато разработвате вътрешни процедури, често е по-ефективно и ефикасно да вземете предвид пълния спектър от заплахи и да разработите механизми, които обхващат както външните, така и вътрешните рискове.

Наличието на подходящи мерки за сигурност, които предотвратяват неразрешения достъп или изнасянето на контролирани изделия с двойна употреба, може да се използва за постигане на различни цели. Например система, която следи кой има достъп и до кои помещения/лаборатории, може да помогне на организацията да спазва както протоколите за сигурност, изисквани за определени видове научни изследвания, така и задълженията за контрол върху износа и за санкции, при които се въвеждат ограничения на достъпа и използването на оборудване с двойна употреба от граждани на трети държави. По подобен начин достъпът до контролирана технология с двойна употреба посредством вътрешни сървъри на научноизследователската организация следва да бъде ограничен във възможно най-голяма степен съгласно принципа „необходимост да се знае“, а чувствителните електронни трансфери следва да се следят в съответствие с изискванията за контрол върху износа.

За да се предпазят чувствителните проекти, включващи изделия с двойна употреба или други имащи отношение към сигурността изделия, научноизследователската организация може да въведе набор от вътрешни мерки за идентифициране и ограничаване на рисковете по интегриран начин, като така обхване едновременно и физическата, и информационната сигурност, както и аспектите, свързани с контрола върху износа. Следва да се подчертае, че разрешенията за износ за нематериални трансфери на технологии към местоназначения извън ЕС може да представляват част от такъв интегриран подход.

Какви стъпки са включени?

Физическа сигурност

Погрижете се в съответствие с оценката на риска, изготвена от научноизследователската организация, да се гарантира, че контролираните изделия с двойна употреба са защитени срещу неразрешено изнасяне, достъп или използване от целия персонал, включително от студенти, гостуващ научен персонал или външни сътрудници. Мерките, които трябва да бъдат разгледани, включват например физическа защита на изделията, създаване на зони с ограничен достъп и контрол на персонала при влизане или излизане.

Информационна сигурност

Установете вътрешни политики и процедури за защитено съхранение и защитен достъп до контролиран софтуер или технологии с двойна употреба в електронна форма, включително проверки чрез антивирусни програми, криптиране на файлове, одитни пътеки и дневници, контрол на достъпа на потребителите и защитни стени.

В случаи на работа с информация за контролиран износ в контекста на международно сътрудничество се уверете, че необходимите предпазни мерки се прилагат и от страна на партньорите на организацията. Такова изискване може да бъде изрично включено в споразумението/договора, с който се урежда сътрудничеството.

Обмислете използването на схеми за класификация (например обозначения) при предаването на софтуер и технологии, съдържащи чувствителна информация или такава, която подлежи на контрол върху износа.

Ако е приложимо за вашата организация, обмислете защитни мерки, като криптиране от край до край за качване на софтуер или технология в „облак“, съхраняването им в „облак“ или предаването им чрез „облак“ ([45]).

([45]) Що се отнася до разясненията, от които може да имате нужда във връзка с препоръчителните стандарти за сигурността на ИТ, отправете запитванията си към компетентния национален орган на държавата членка, в която е установена вашата организация.

Допълнение 1

Научноизследователски области, които е по-вероятно да бъдат засегнати от контрола върху износа на изделия с двойна употреба

Следните научноизследователски области е по-вероятно да бъдат засегнати от контрола върху износа на изделия с двойна употреба в сравнение с други научноизследователски дисциплини. Моля, имайте предвид, че списъкът не е изчерпателен и може да служи като (необвързващо) средство за по-лесно идентифициране на съответните научни изследвания. В това допълнение дескрипторите на изделията с двойна употреба (в дясната колона) са по-скоро с общ характер. Конкретните видове контрол върху износа, представляващи точни технически параметри, са обобщени в приложение I към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, като справки трябва да се правят на първо място с тях.

Научноизследователски области	Дескриптори на изделия с двойна употреба
Биология и (нано)биотехнология	Човешки, растителни и животински патогени
	Токсини
	Оборудване за биологична защита, изолиране (херметизиране) и обработване
Химия Наука за авангардните материали	Химикали, полимери, смазочни материали и добавки към горива
	Съоръжения за производство на химикали, оборудване и компоненти, като помпи, топлообменници, клапани и колони за дестилация
	Оборудване за химическа защита, изолиране (херметизиране) и обработване
Ядрена физика и инженерство	Ядрени реактори и специално проектирано или подготвено оборудване и компоненти за тях
	Ядрени материали
Технологии в областта на енергетиката и околната среда	Оптични и акустични датчици
	Камери
Компютърни науки и инженерство Информационни и комуникационни технологии	Изходен код за обработване на някои включени в списък акустични данни
	Дигитални компютри, пригодени за особено тежки условия
	Изделия, свързани със софтуер за проникване
	Телекомуникационни системи, оборудване, компоненти и принадлежности за тях (включително за прихващане и смущаване)
	Хардуер, софтуер и технологии за информационна сигурност (включително криптиране и криптоанализ)
Авиационно оборудване и авиокосмическо инженерство и проектиране	Акселерометри
	Жироскопи
	Навигационни (приемателни) системи
	Дронове
	Платформи за изстрелване
	Спътници
	Авиационни газотурбинни двигатели
	Правопоточни двигатели с дозвуково и свръхзвуково горене или такива с комбиниран цикъл
Полупроводници	Интегрални схеми
	Оборудване за производство, изпитване или проверка на полупроводници
	Подложки за пластини
	Софтуер за полупроводници (автоматизирано проектиране)
Оптично инженерство	Лазери
	Оптични датчици (сензори)
	Камери за изображения

Роботика и автоматизация на процесите	Металообработващи машини
	Роботи, крайни изпълнителни устройства и дистанционно управлявани съчленени манипулатори
	Системи за проверка или контрол на размерите
Адитивно производство (триизмерен печат)	Материали на базата на суровини
	Производствено оборудване
Квантови технологии	Квантова криптография
Изкуствен интелект и машинно самообучение	Интегрални схеми с невронна мрежа
	Невронни компютри
	Електронни компоненти
Военноморски технологии	Надводни плавателни съдове
	Подводни плавателни съдове
	Системи за подводно наблюдение
	Системи за пренос и производство на енергия
Изделия за кибернаблюдение	Мобилно телекомуникационно оборудване за прихващане
	Системи за наблюдение в интернет
	Инструменти за генериране, управление и контрол на или за доставяне на софтуер за проникване
	Софтуер за мониторинг на правоприлагането
	Инструменти за цифрова криминалистика/разследване

Допълнение 2

Научноизследователски сценарии, при които може да се прилага контрол върху износа

По-долу са посочени сценарии, при които може да бъде приложен контрол върху износа на изделия с двойна употреба. Този списък не е изчерпателен.

Сценарий	Какво се посочва в Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба?	Други елементи, които следва също да се вземат предвид
Преподаване, консултации, сътрудничество и работа по научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба, в рамките на митническата територия на Съюза с гостуващи изследователи от трета държава	— В Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба не се предвижда контрол за лица, които не са от ЕС, но осъществяват достъп до изделия с двойна употреба в рамките на митническата територия на Съюза. Поради това не е необходимо разрешение, при положение че контролираните изделия с двойна употреба остават в рамките на митническата територия на Съюза. Когато гостуващ изследовател от трета държава се завърне в своята държава с достъп до контролирано изделие с двойна употреба (или притежава такова изделие), е необходимо разрешение.	— В някои случаи, в зависимост от националните разпоредби, се изисква разрешение за предоставяне на техническа помощ или пък се забранява предоставянето на такава. — Може да се изисква разрешение в случай че санкциониран субект или физическо/юридическо лице от държава, на която са наложени санкции, търси сътрудничество в рамките на ЕС. В някои случаи такова сътрудничество е забранено в съответствие със санкциите на ЕС.
Преподаване, консултации, сътрудничество и работа по научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба, извън митническата територия на Съюза	— В Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба не се предвижда контрол за лица от ЕС, ангажирани извън митническата територия на Съюза в научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба. Следователно по принцип не е необходимо разрешение, *ако няма достъп до контролирани изделия с двойна употреба в рамките на митническата територия на Съюза.*	— В някои случаи, в зависимост от националните разпоредби, се изисква разрешение за предоставяне на техническа помощ или пък се забранява предоставянето на такава. — Може да се изисква разрешение в случай, че санкциониран субект или физическо/юридическо лице от държава, на която са наложени санкции, търси сътрудничество в рамките на ЕС. В някои случаи такова сътрудничество е забранено в съответствие със санкциите на ЕС.
Организиране в рамките на митническата територия на Съюза на (виртуална) конференция/среща/семинар/... или участие с презентация на (виртуална) конференция/среща/семинар... в рамките на научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба	— В Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба не се предвижда контрол за лица, които не са от ЕС, но осъществяват достъп до изделия с двойна употреба в рамките на митническата територия на Съюза. Поради това не е необходимо разрешение, *ако контролираните изделия с двойна употреба остават в рамките на митническата територия на Съюза*. Когато гостуващ изследовател от трета държава се завърне в своята държава с достъп до контролирано изделие с двойна употреба (или притежава такова изделие), е необходимо разрешение. — Ако конференцията/срещата/семинарът е виртуален и се предава до местоназначение извън ЕС, тогава е необходимо разрешение за тази част от научното изследване, която включва контролирани изделия с двойна употреба.	— В някои случаи на национално равнище се изисква разрешение за предоставяне на техническа помощ — Добра практика за постигане на съответствие е да бъдат предупредени участниците за изискванията за разрешение, когато напускат митническата територия на Съюза с контролираното(ите) изделие(я). — Може да се изисква разрешение в случай, че санкциониран субект или физическо/юридическо лице от местоназначение, на което са наложени санкции, търси сътрудничество в рамките на митническата територия на Съюза. В някои случаи такова сътрудничество е забранено в съответствие със санкциите на ЕС.
Организиране извън митническата територия на Съюза на (виртуална) конференция/среща/семинар/... или участие с презентация на (виртуална) конференция/среща/семинар... в рамките на научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба	— В Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба не се предвижда контрол за лица от ЕС, ангажирани извън митническата територия на Съюза в научни изследвания, включващи изделия с двойна употреба. Следователно по принцип не е необходимо разрешение — *при устно представяне, дори когато е направен запис на място, стига да няма достъп до контролирани изделия с двойна употреба в рамките на митническата територия на Съюза;*	— В някои случаи, в зависимост от националните разпоредби, се изисква разрешение за предоставяне на техническа помощ или пък се забранява предоставянето на такава. — Може да се изисква разрешение в случай че санкциониран субект или физическо/юридическо лице от държава, на която са наложени санкции, търси сътрудничество в рамките на ЕС. В някои случаи такова сътрудничество е забранено в съответствие със санкциите на ЕС

	— *ако дейността се придружава от презентация или други конферентни материали, в които информацията не достига прага (овете) за контролираните технологии.* — Регламентът на ЕС за изделията с двойна употреба изисква разрешение, — *ако има достъп до контролирани изделия с двойна употреба в рамките на митническата територия на Съюза;* — *ако дейността се придружава от презентация или други конферентни материали (пренасяни на хартия, на лаптоп или чрез друг физически носител, като например USB устройство), които съдържат контролирана технология с двойна употреба.*	
Публикуване на посочена в списък технология с двойна употреба	— Публикация, включваща технология, която достига праговете за контрол на изделия с двойна употреба, е необходимо да има разрешение за износ. Намерението за публикуване (а следователно и актът на публикуване) не е достатъчно, за да се за счита, че информацията е обществено достояние, и поради това не е освободено от контрол. Органите за контрол върху износа разчитат на надлежната проверка от страна на научноизследователската организация за преглед на материалите в чувствителни научноизследователски области преди тяхното публикуване. — В случай че (чернова на) публикация (или необработени данни) достига праговете за съдържание на контролирана за целите на износа технология с двойна употреба, тя подлежи на контрол върху износа. Това важи както за етапа преди публикуване, така и за самия етап на публикуване. По принцип това може да важи и за магистърска или докторска дисертация, която достига прага(овете) за контролирана технология.	Изследователят или научноизследователската организация могат да обмислят възможността да изменят или пропуснат определени части, които съдържат контролираната технология, или да ограничат достъпа до тези определени части. Ако такова ограничаване не е възможно, изследователят или научноизследователската организация следва да се свържат с компетентния орган за това как да се изпълни изискването на разрешение (например посредством отделно заявление за издаване на разрешение).
Патентована информация и информация за заявка за патент	— По принцип не е необходимо разрешение, тъй като при износа на патентована информация, която е публикувана изцяло в публичен регистър, се счита че става дума за информация, която е „обществено достояние“, и поради това е освободена от контрол върху износа. — Не е необходимо разрешение за износа на минимално необходимата информация за заявки за патенти.	
Износ на материални изделия с двойна употреба (стоки), включително проекти на прототипи и употребявано лабораторно оборудване	— Научноизследователските организации може да (пре)продават, дарят или отдават под наем изделия с двойна употреба или да ги изнасят временно за собствените им научноизследователски проекти. Независимо дали изделията са нови, представляват прототип, или са употребявани, за износа им е необходимо разрешение, ако са посочени в списъка в приложение I, както и за трансфери в рамките на ЕС — ако са посочени в списъка в приложение IV към Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.	

Допълнение 3

Списък с „червени флагове“

Бдителността по отношение на признаци за подозрителни запитвания е от съществено значение за противодействие на рисковете от разпространение на оръжия за масово унищожение, техните носители, дестабилизиращото натрупване на конвенционални оръжия или допълващи национални мерки за непосочени в списък изделия с двойна употреба, свързани с опасения относно обществената сигурност или правата на човека.

Важат ли някои от долупосочените червени флагове за вашата ситуация? Това е важен показател за извършване на допълнителна проверка. Той не предполага автоматично изискване за разрешение.

Силно препоръчително е споделянето на информация, която е резултат от проверката или опасенията ви, с вашия компетентен орган.

Въз основа на собствения ви опит или на вътрешната политика на вашата научноизследователска организация могат да бъдат направени добавки и изменения в долупосочения списък на червени флагове. Изследователите обикновено най-добре могат да определят подозрителните елементи в областта на техните научни изследвания.

Вашите научни изследвания

— вашите научни изследвания включват иновативни или алтернативни процеси за разработване, производство или използване на посочени в списък изделия с двойна употреба,

— ваш партньор е поискал необичайно персонализиране на техническите параметри в списъка с изделия с двойна употреба, или пък искания за изменение предизвикват опасения относно потенциалните приложения на персонализирания продукт,

— изследването ви има известна или предполагаема средна или висока използваемост в приложения с двойна употреба, за военни цели или с чувствителен характер.

Крайна употреба и краен потребител

— партньорът/крайният потребител е нов за вас (или за вашата научноизследователска организация) и информацията ви за него е непълна или противоречива, или пък е трудно да се намери информация за партньора в свободно достъпни източници,

— партньорът/крайният потребител е свързан с военната, отбранителната промишленост или е държавен изследователски орган в държава с наложено оръжейно ембарго, а заявената крайна употреба е за граждански цели,

— партньорът/крайният потребител е свързан с организация, която е ангажирана в научни изследвания за военни цели, ОМУ или киберсигурност,

— партньорът/крайният потребител изглежда не е запознат с вашето изследване и неговите експлоатационни характеристики (налице е например явна липса на технически познания); публикациите или обществените уебсайтове не показват наличието на съответни научноизследователски дейности,

— партньорът/крайният потребител иска да бъде одобрен от научноизследователската организация или иска изследователят да действа като „посланик“ за привличането на изследователи от други институции с цел сътрудничество,

— партньорът/крайният потребител отправя нетипични изисквания за разработване, производство или използване, които изглежда целят постигането на прекалено много възможности спрямо предвиденото приложение,

— данните за контакт в запитването (например телефонни номера, електронна поща и адреси) сочат други държави, различни от декларираната държава на партньора, или в последващ момент се заменят с такива данни,

— партньорът има субект с наименование на език или с позоваване, които са необичайни за държавата на установяване или пребиваване,

— на споменатия уебсайт липсва съдържание, каквото обикновено се намира на легитимен уебсайт,

— партньорът/крайният потребител не е склонен да предлага информация за крайната употреба на изделията (например чрез заявлението за крайната употреба), да дава ясни отговори на търговски или технически въпроси, които са рутинни при обичайните преговори, или да предостави заявление за крайната употреба,

— предоставено е неубедително обяснение за нуждата от сътрудничеството, като се има предвид обичайната стопанска дейност на партньора/крайния потребител или техническата сложност на изделията,

— съществуват необичайни изисквания за прекомерна поверителност по отношение на клиенти, конкретни резултати или спецификации на изследването,

— научноизследователският проект е необичаен по какъвто и да е начин, например свързан е с нетипични партньори в изследването, прагове на характеристиките, етапи на изследването и конкретни резултати, без да се предостави задоволително обяснение.

Изпращане на пратки

— за материални изделия: изискват се необичайни договорености за доставка, опаковане или етикетиране; отказва се използването на обичайните Инкотермс за доставка, запечатване на контейнерите/камионите и потвърждение за получаване от получателя/крайния потребител; партньорът/крайният потребител иска стоките да бъдат прехвърлени към адрес за препращане.

Финансиране, финансови и договорни условия

— финансирането се предлага от субект, който не е типичен за обичайните ви научноизследователски партньори,

— финансиращата страна иска резултатите да не се публикуват или разпространяват, а да се ползват за собствена употреба, или има прекомерни изисквания във връзка с интелектуалната собственост или поверителността,

— финансиращата страна отказва да приеме клауза, която не позволява крайна употреба за военни цели,

— има неяснота относно това коя е финансиращата страна (няма уебсайт или налична публична информация),

— финансиращата страна комуникира само чрез адрес на електронна поща, който не е свързан с научноизследователска организация, обществен орган или дружество,

— финансиращата страна предоставя необясним или необичайно щедър бюджет за споразумение за научни изследвания, в което не се съдържат конкретни резултати или междинни цели,

— финансирането се осигурява от чуждестранно дружество, което го предлага без други очаквания или изисквания освен достъп до резултатите от изследването,

— условията за плащане са необичайно благоприятни, като плащане на необосновано висока цена или пълно авансово плащане,

— плащането се извършва от други страни, различни от клиента или посочените посредници, и се следва друг път, различен от този на продуктите,

— отказва се извършването на рутинните услуги по инсталиране, обучение или поддръжка,

— мястото на инсталиране е в зона под строг контрол за сигурност или е в район, до който достъпът е строго ограничен,

— съществуват необичайни изисквания за прекомерна поверителност относно крайните местоназначения или клиентите или спецификациите на изделията.

Допълнение 4

Полезни въпроси при изготвянето на ВПС на научноизследователската организация

Научноизследователските организации може да използват следния неизчерпателен списък с полезни въпроси, когато изготвят вътрешна програма за съответствие (ВПС), или на по-късен етап, когато преразглеждат съществуваща такава програма. Отговорите на тези въпроси също така не следва да се възприемат като гаранция за това, че ВПС е адаптирана с оглед на контрола върху износа на изделия с двойна употреба.

1. **Ангажимент на висшето ръководство за постигане на съответствие**

— Ангажиментът на висшето ръководство потвърждава ли ясно ангажиментите, поети от научноизследователската организация по отношение на съществуващия контрол върху износа на изделия с двойна употреба?

— Разполагат ли всички служители с лесен достъп до декларацията?

2. **Организационна структура, отговорности и ресурси**

— Определила ли е вашата научноизследователска организация лице(а), което(които) да отговаря(т) на въпросите на служителите относно процедурите на организацията за постигане на съответствие, относно подозрително запитване или относно евентуални нарушения? Достъпни ли са данните за контакт на отговорното(ите) лице(а) за всички служители?

— Кои части или дейности на вашата научноизследователска организация са засегнати от контрола и съответствието на износа на изделия с двойна употреба?

— Към коя част на вашата научноизследователска организация се числи персоналът, отговорен за търговията с изделия с двойна употреба? Може ли да има конфликт на интереси между отговорностите, свързани с постигането на съответствие, и отговорностите за привличане на финансиране за научни изследвания или за оползотворяване на изследванията?

— В случай че вашата научноизследователска организация реши да възложи управлението на постигането на съответствие за износа на изделия с двойна употреба на външен изпълнител, как се организира взаимодействието с нея?

— Колко лица са наети единствено с цел да се занимават с контрола върху износа на изделия с двойна употреба или носят отговорност за този контрол успоредно с други задачи? Те имат ли заместници?

— Как се организират отношенията между персонала, работещ в областта на контрола върху износа, и висшето ръководство, например по отношение на обмена на информация?

— Вашата научноизследователска организация документира ли и разпространява ли набора от политики и процедури, отнасящи се до контрола върху износа на изделия с двойна употреба, сред всички съответни служители? В какъв формат?

— Има ли електронни инструменти, които подпомагат процедурите на вашата научноизследователска организация за постигане на съответствие?

3. **Обучение и повишаване на осведомеността**

— Провежда ли вашата научноизследователска организация (специално разработено) обучение за постигане на съответствие или дейности за повишаване на осведомеността?

— Какви формати за обучение или повишаване на осведомеността предлага научноизследователската организация? Примери: външни семинари, абонамент за информационни сесии, предлагани от компетентните органи, вътрешни обучения и т.н.

— Как се гарантира, че на персонала, работещ в областта на контрола върху износа на изделия с двойна употреба, се предлага подходящо обучение и той е добре информиран за всички съответни законови и подзаконови актове?

4. **Процедури за проверка на износа**

4.1. *Класификация на изделията*

— Оценяват ли се всички продукти, свързани с износа, спрямо националните списъци и списъците на ЕС за контрол на изделията с двойна употреба или спрямо ограничителните мерки и кой е отговорен за това?

— Участва ли вашата научноизследователска организация в електронно предаване на софтуер или технологии с двойна употреба? Ако това е така, как научноизследователската организация осигурява съответствие на контрола на софтуера или технологиите?

— Съществуват ли процедури за служителите, които имат достъп до контролирана технология или софтуер при посещения в други държави?

— Документирана ли е класификацията на продуктите, които са получени или произведени от научноизследователската организация?

— Промените в националните списъци и списъците на ЕС за контрол на изделията с двойна употреба отразяват ли се в процедурите на научноизследователската организация за класификация?

— Като се има предвид член 11, параграф 9 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба, посочено ли е в търговските документи, отнасящи се до трансфера на материални изделия с двойна употреба в рамките на ЕС, че тези изделия подлежат на контрол, ако се изнасят от ЕС?

4.2. *Оценка на риска за контролираната дейност*

Вж. приложение 3 към настоящите насоки за неизчерпателен списък на въпросите, свързани с „червени флагове“, които могат да подкрепят процеса за проверка на износа на вашата научноизследователска организация с цел откриване на подозрителни запитвания от клиенти.

— Какви са процедурите за разглеждане на положителни и отрицателни резултати от оценката на риска за контролираната дейност?

— Как се постъпва при погрешни положителни резултати (т.е. водещи до ненужни опасения) от оценката на проверката на износа?

Проверки на местоназначения и субекти, на които са наложени ембарго или санкции, или на чувствителни местоназначения и субекти

— По време на оценката на риска за контролираната дейност как вашата научноизследователска организация взема предвид ограничителните мерки (включително санкциите)?

Проверка на заявената крайна употреба и на участващите страни

— Какви са вътрешните процедури за процеса на проверка на заявената крайна употреба и на участващите страни?

— Как се проверяват (новите) участващите страни? Извършвате ли периодична проверка на съществуващите партньори или финансиращи страни?

„Всеобхватен“ контрол за непосочени в списък изделия с двойна употреба

— Как се събира и използва информацията, пораждаща опасения по отношение на заявената крайна употреба (в смисъла на разпоредбите относно всеобхватния контрол ([46]))?

Проверка на риска от отклоняване

— Въвела ли е вашата научноизследователска организация процедури за проверка на риска от отклоняване?

4.3. *Определяне на разрешение и заявление за разрешение, включително за контролирани брокерски дейности, дейности по трансфер и транзит*

— Как се гарантира, че във всеки отделен случай се прилага/използва правилният вид разрешение (индивидуални, глобални или генерални разрешения)?

— Как се гарантира, че по-малко очевидните видове износ и други дейности, които подлежат на ограничения, се идентифицират като такива и не се извършват в разрез със законодателството на ЕС и на държавите членки за контрол на търговията с изделия с двойна употреба?

4.4. *Контрол след издаване на разрешение, включително контрол на пратките и спазване на условията на разрешението*

— Извършва ли се окончателна оценка на риска за контролираната дейност преди изпращането или предаването на изделията с двойна употреба?

— Как вашата научноизследователска организация гарантира, че се спазват сроковете и условията (включително за докладване) на разрешението(ята)?

5. **Преглед на изпълнението, одити, вътрешно докладване и коригиращи действия**

— Извършва ли се преглед на съответните ежедневни оперативни процедури на предприятието (на случаен принцип) по отношение на ефективността на контрола на търговията с изделия с двойна употреба?

([46]) Членове 4, 5, 9 и 10 от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

— Вашата научноизследователска организация въвела ли е вътрешни или външни процедури за одит?

— Вашата научноизследователска организация въвела ли е процедури за подаване на сигнали или поетапни процедури?

— Какви коригиращи действия предприема вашата научноизследователска организация в случай на липса на съответствие?

6. **Водене на регистри и документация**

— Какви са процедурите на научноизследователската организация за документиране и извличане на документи, свързани с контрола на търговията с изделия с двойна употреба? Вашата научноизследователска организация обмисляла ли е да включи записи относно предишен обмен на информация с компетентния орган?

— Запознати ли са персоналът, работещ в областта на контрола на търговията с изделия с двойна употреба, и съответните търговски партньори с правните изисквания за водене на регистри?

— Проверява ли се пълнотата, точността и качеството на записите?

7. **Физическа и информационна сигурност**

— Прилага ли вашата научноизследователска организация мерки за киберсигурност, за да защити софтуера и технологиите с двойна употреба и да гарантира, че няма да бъдат изгубени, лесно откраднати или изнесени без валидно разрешение?

— Може ли вашата научноизследователска организация да определи критичните стъпки и свързаната с тях физическа и информационна уязвимост по отношение на изделията с двойна употреба?

Допълнение 5

Схема на изискванията за разрешение за износ и трансфер в рамките на ЕС на изделия с двойна употреба ([47])

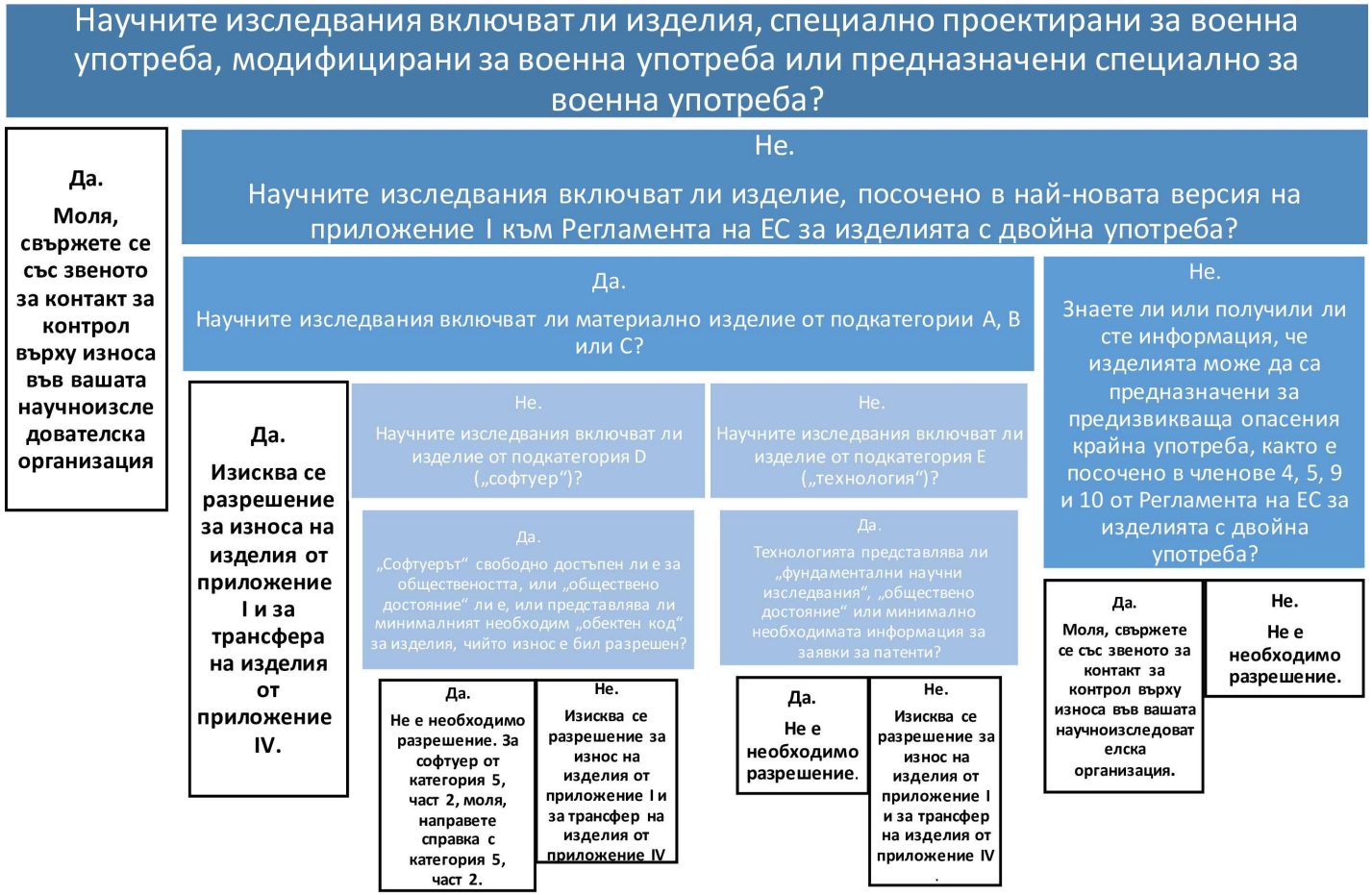

([47]) Тази схема не включва изискванията за разрешение за изделия, които са специално проектирани или модифицирани за военна употреба. Моля, направете справка със съответната информация, предоставена от научноизследователската организация или от вашия компетентен орган. Терминологията с двойни кавички (например „софтуер“) се отнася до определенията, предоставени от Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба.

Допълнение 6

Примери за възможна организационна структура за постигане на съответствие в научноизследователска организация

Тези примери показват субектите, които могат да имат роля по отношение на съответствието и отговорности в научноизследователска организация. Първата схема се основава на по-традиционна структура на научноизследователска организация, като например университет; втората се основава в по-голяма степен на структурата на център за приложни изследвания. Тези примери са събрани при изготвянето на настоящите насоки и са анонимизирани.

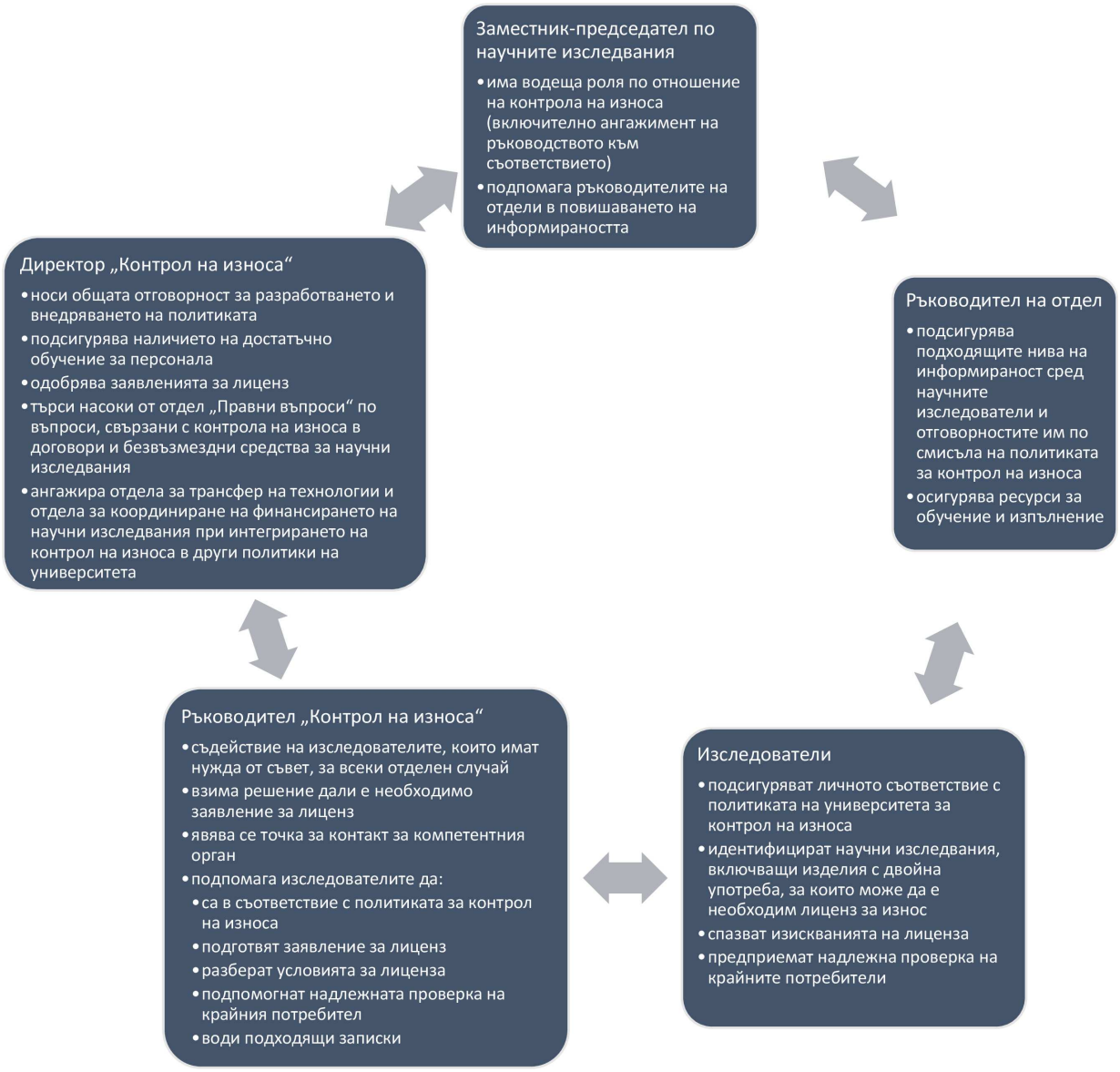

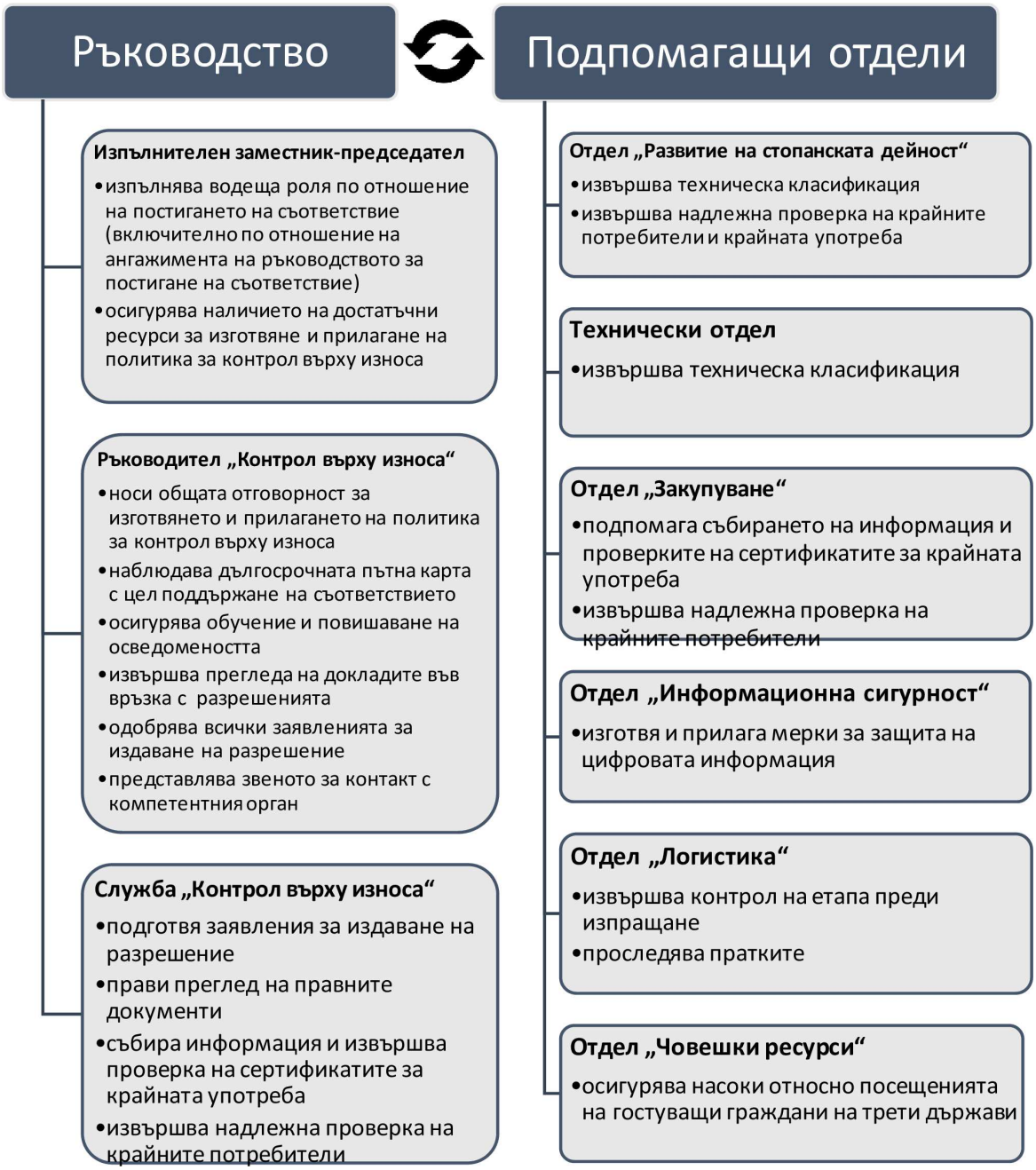
Ръководство
Подпомагащи отдели
Изпълнителен заместник-председател
•изпълнява водеща роля по отношение на постигането на съответствие (включително по отношение на ангажимента на ръководството за постигане на съответствие)
•осигурява наличието на достатъчни ресурси за изготвяне и прилагане на политика за контрол върху износа
Ръководител „Контрол върху износа“
•носи общата отговорност за изготвянето и прилагането на политика за контрол върху износа
•наблюдава дългосрочната пътна карта с цел поддържане на съответствието
•осигурява обучение и повишаване на осведомеността
•извършва прегледа на докладите във връзка с разрешенията
•одобрява всички заявленията за издаване на разрешение
•представлява звеното за контакт с компетентния орган
Служба „Контрол върху износа“
•подготвя заявления за издаване на разрешение
•прави преглед на правните документи
•събира информация и извършва проверка на сертификатите за крайната употреба
•извършва надлежна проверка на крайните потребители
Отдел „Развитие на стопанската дейност“
•извършва техническа класификация
•извършва надлежна проверка на крайните потребители и крайната употреба
Технически отдел
•извършва техническа класификация
Отдел „Закупуване“
•подпомага събирането на информация и проверките на сертификатите за крайната употреба
•извършва надлежна проверка на крайните потребители
Отдел „Информационна сигурност“
•изготвя и прилага мерки за защита на цифровата информация
Отдел „Логистика“
•извършва контрол на етапа преди изпращане
•проследява пратките
Отдел „Човешки ресурси“
•осигурява насоки относно посещенията на гостуващи граждани на трети държави

Допълнение 7

Обобщена информация за изискванията за разрешение за изделия с двойна употреба ([48])

([48]) В допълнение 7 е представено обобщение на изискванията за разрешение за изделията с двойна употреба в съответствие с Регламента на ЕС за изделията с двойна употреба. С националните наредби може да се налагат допълнителни изисквания за получаване на разрешение. Това допълнение не включва изискванията за разрешение за изделия, които са специално проектирани или модифицирани за военна употреба. Моля, направете справка със съответната информация, предоставена от вашия компетентен орган.

Допълнение 8

Равнища на технологична готовност

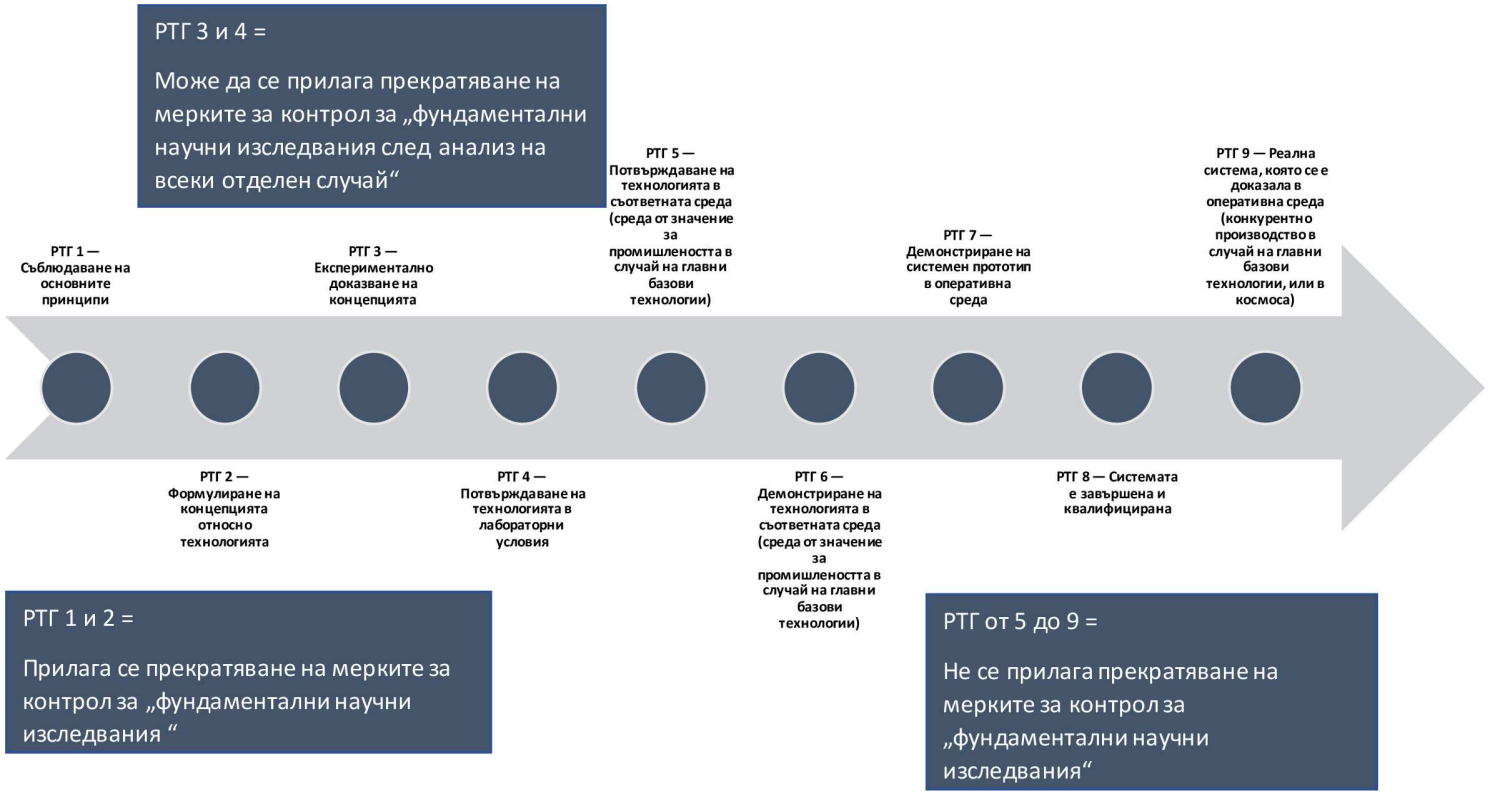

Допълнение 9

Позовавания и контакти

Списък на компетентните органи за контрол върху износа на държавите — членки на ЕС, е на разположение на следната уебстраница:

https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/.

Списък на ЕС на националните мерки е на разположение на следната уебстраница:

https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/.

Моля, направете справка с всички допълнителни национални материали с насоки, предоставени от вашия компетентен орган, ако има такива.